

Kitűnő minőségű, olcsó és könnyen hordható

Fényképészeti készülékek

touristák és amateur-ök számára,

melyekkel bárki minden előismeretek nélkül a legcsinosabb képeket állíthatja elő. Ezekről szóló, 130 új ábrával és egy próbaképpel ellátott, új árjegyzéket 20 kr. beküldése után postafordultával és bérmentesen küldjük át.

Calderoni és Társa,

Budapest, IV. ker., kis hid-utca 8. szám.

rovar-poromat

30, 50 kr. s 1 frtos dobozokban

SCHUSTER GYULA

fűszerkereskedő, Budapest, Andrássy-ut 61.

A CSÁSZÁRFURDO

BUDAPESTEN

kénes hávizei kitűnő sikerrel használtatnak: eszű, közvény, izületekben lerakott izadmányok, üldög-zsába (ischias), hidegek, aranyeres, máj-, lép- vese-, méh- és hólyagbántalmak, esonthártya, izom és izületi merevség, borbántalmak, mirigyek megbetegedései, görvély, angorkór ellen. Gyönyörű fedett s tornaszőkezőkkel felszerelt női és férfi uszodája kitűnő hatású vérszegénység, sápkór és általános gyengeség ellen, különleges fürdők nőbajok ellen. Télifürdő a legújabb, Allendó fürdőorvos: Dr. Brunner E., kiváló más két állandó orvos. Massage-gyógymánál. Majna szept. 15-ig naponként 2-szer katonazene. Zene- és gyógydíj nem fizetetik.

Franciáország és a Külföld Minden illatszerezésé néi és Fo-

La VELOUTINE

Különleges Répserő BISMUTTAL VEZETVE

CH. FAY, ILLATSEREZÉS, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS

VÉDJEGY **Vérszegényeknek! A Hazslinszky-féle Vérszegényeknek!**

Vasas Pepton-conserv, mely dacára, hogy dúsán tartalmazza a hatóanyagokat jóízű s rendkívül erősítő csomagot képez. Ajánlatik: a sápkór, vérszegénység, migrain, rossz emésztés, álmatlanság, lankadság és ideges izgatottság ellen. Naponta 2 darab vendő. — Ára egy doboznak 90 krajczár.

Vasas phosphor-pastilla. Rendkívül erősítő kellemes ízű csukorka, angolkóros, görvélyes, vérszegény s általában gyenge gyermekeknek: az idegesség, bágyadság, álmatlanság, izsadás s hangrögzítés esetében. Naponta 2 db adatik be. Kis dob. 10 pastilla 50 kr. Nagy doboz 20 pastilla 90 kr.

Hazslinszky Károly gyógyszerész, Budapest, VIII., Sándor-tér 3. sz.

Kisérletekkel kitűnő eredménnyel tették a Stefánia-gyermekkorházban, dr. Torday F. egy. m. tan. ur és több gyógyintézet által, melyekkel által. alismerő bizonyítványok állították ki. Ezen gyógyszerek hivatalosan megvizsgáltattak és védjeggyel láttattak el.

A Gleichberg melletti

János-forrás

a legjobb, legtisztább és legolcsóbb szénsavdus savanyúvíz mely borral vagy gyümölcs-szórpval vegyítve

kitűnő üdítő italt nyújt.

A légzési szervek és gyomor hurutainál, ugyszinté hólyagbajoknál a legjobb sikerrel használtatik. — Kapható minden fűszerkereskedésben és vendéglőben. Magyarországi főraktár:

SCHLEINZ KÁROLY és TÁRSAI-nál
Budapest, VIII., stáció-utca 47. szám.

Budapest, illóí ut 25. sz. „Köztelek”

FEHÉR MIKLÓS

a m. kir. államvasutak gépgyára vezérigymöke

Budapest, illóí ut 25. sz. „Köztelek”

Ajánlja: a m. kir. államvasutak gépgyárában készült, hazai sajátos viszonyainak legjobban megfelelő és munkaképesség tekintetében felülmulthatlan

6, 8 és 10 lóerejű locomobilokat és 48", 54" és 60" vaskevetű gőzcséplőgépeket kiváló fontosságú szabad. szerkezeti újításokkal, mely utóbbiaknak egy legújabb szerkezet szerint készült példánya a budapesti kereskedelmi múzeumban keresztmetzetben látható; továbbá:

2, 2 1/2, 3 és 4 lóerejű locomobiljait hozzájuk tartozó páncélos cséplőgépekkel, valamint mindennemű járgányos cséplőgépeket, ered. Mayer-trienurkhet, Baker-restákat, fűkaszálokat, Hollingworth-szénagörblyéket, a könnyen kezelhető s pontos működésű Favorita gabona-aratógépeket és minden egyéb legjobbnak bizonyult és szolid szerkezetű mezőgazdasági gépeket a legutányosabb árak mellett.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem utca 4. szám.)

Nyarálóba, furdóba utazóknak.

Kerti sáskák laposok ocsizható kényelmes nád-üveg- 3 frtig. **Indiai hirtelen** 12 adagra 7-10-12-14-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-221

lang (Grotta azzura) is bizonyítja, hogy a sziget talaja Tiberius óta sülyedt, mert lehetetlen, hogy a római írők meg ne emlékeztek volna a csodás színvegyületű barlangról, de akkor még nem nyomult bele a tenger vize, melynek mélyéből az alacsony bejáratnál visszaverődő napfény oly bűvös kék világosságot áraszt szét a barlangban.

A kék barlangról Capriban régen szólt a rege, de megközelíteni nem merték, mert azt tartották, hogy a kegyetlen Tiberius lelkét őrzik ott szörnyetegek. A halász még a környékét is kerülte. Végre 1826-ban Kopis Ágost német festő (mert már akkor is festői tárgy volt Capri) mitsem törődve a babonával és rémítgetésekkel, egy bátor hajóssal és Capri falu nótáriusával eszknakba szállt, s az alacsony boltozat alatt bebújt a barlangba, és fölfedezték a természet egyik legképrátzóbbjátékát, a kék barlangot, melynek megtekintésére évenként annyi és annyi idegen megy azóta a csöndes, kopár szigetre.

ANYÁMRÓL.

Síró szem.

Mikor haza megyek,
Szembebe könytöl.
A mikor elővök,
Könyezve rám borul.

Pályám sűrű sötét
Vadonban tévelyeg:
Anyám síró szeme
Előttöm ott lebeg.

Fürösze fény utam
Minden kis porszemét:
A nap se fődí el
Anyám síró szemét.

Nyugod párnám fölött
Álmom' ragyogja át
S beszúrja csillogó
Gyöngyökkel fátyolát.

Oh, az a síró szem
Az én jó csillagom!
Addig leszek boldog,
A míg ezt láthatom!

Kis kunyhóba vágyom . . .

Kis kunyhóba vágyom
A Balog partjára,
Óreg édes anyám
Reszkető karjába.

Nem tudok én sehoh,
Csak ott megpihenni,
Fájó szívem' oda
Jól esik temetni.

Az a gyöngye két kar
Az én menedékem,
Üldözöl világtól
Megvédelmez engem.

Pedig egy gallyat is
Alig bir letörni —
Egyebet se tud: csak
Ölelni, ölelni!

PÓSA LAJOS.

MEGNÉZTE . . .

Elbeszélés.

Írta: **Gonda Dezső.**
(Vége.)

Az pedig, hogy öreg este van, nem tartja vissza a vén Enyedit. Hát nem akárhányszor átbálgott estenden az inokai kastélyba a nagyságos asszonyhoz, ha vinni valója volt? Pedig Inokán nincs az a tengersok lámpa, a mi itt. Miért is világítana másért, mint azért, hogy az embe-
rek könnyebben járassanak egymás házához?
Rá is talált arra a házra.

Talán még se jó helyütt jár itt? — 200-ik

szám csakugyan. De hisz ennek a nagy épületnek minden ablaka fényesre ki van világítva; zene hallatszik ki a kapuján, mint valami lakodalmas helyről.

A mint kétékde nézegette, a kapu alól egy jegesmedve-féle teremtés rémordult:

— Mit bámészkodik erre? Vagy tán kendet is a vendégségbe hozta az a két vén paripa? Bizony utóbb ajándékot hoz abban a csomóban.

Ejnye be tréfás állat az a jegesmedve.

A kapu alatt két czifra ruhás inas jót is nevet a portás ur szavának. Enyedi Gáspárt ez most nem bántja.

— Követem szépen, jó helyütt járok-e a 200-ik szám után? Fehérberki Malvin ő nagyságát keresem.

A kapus rácsodálkozott. Hisz az a báróné leánykori neve.

— Ez az, a palotája. Hanem jókor jön öreg, csak nem akar felmenni a fényes vendégségbe?

Enyedi Gáspár megrázta a fejét. Alighanem eltévedt . . . Még mindig a képzelődése tartotta fogva.

— Arra kérem az urat, mondja meg, bizonyra tudja, hogy itt lakik az az uri asszony? Mert a kit én keresek, az most már nem mulat, vendégeskedik, hanem az a bányász, mert vár valamit, mi csak nem akar jönni a postán.

— Hát bolondnak néz, öreg ember? Azt ne tudnám bizonyra, hogy az én tulajdon urnóm, Tárnoki báróné, a Fehérberki tanácsos leánya, itt lakik-e? Aztán hogyan busulna — mikor most is nagy vigasság van nála? — Azért csak jobb lesz, ha tovább kerül egy házzal.

Enyedi Gáspár belátta, hogy ha be akar jutni, már csak meg kell mondania, kinek az apja és mi járatban van. Hanem ezzel tette be igazán az ajtót maga előtt. A kapus ijedve szólította oda a két inast, hogy valahogy be ne ereszkék ezt az embert, mert ez az apja annak a bolond fiatal embernek, a nevelőnek, a ki a méltóságos asszony miatt meglátta magát. No, hiszen az volna drága dolgot, ha ez most oda a vigadozó nagy urak közé betoppanna.

Az öreg Enyedinek hiába gördült végig a könny a két arcán, hiába kérte: engedjék meg neki, hogy valami rejtett zugból rátekinthessen csak egyszer arra az asszonyra, a ki a fia ugy szerette. Mind hiába!

A zajra még néhány inas vetődött a kapu alá. Azok közül egyik csodálkozva ismert rá az öregre:

— Maga az Enyedi Gáspár uram? hogyan került ide Pestre?

Inokai ember volt: Jóljárt Sándor, a kit valaha az öreg Enyedi szerzett be az inokai urasághoz kertésznek. Hogy felvitte dolgát az Isten!

Ennek aztán elmondta Enyedi Gáspár a szíve óhaját:

— Látod, Sándor fiam, nem akarok én többet, csak hogy valami rejtett zugból, a hol nem látnak meg azok a fényes uri vendégek, csak egyszer népillanthassak arra az asszonyra, a kinek az én fiam utána halt . . . Nem akarok én többet, hanem ha ezt meg nem tehetném, érzem én azelőtt is, érzem én most is, hogy a szívem szakadna meg utána . . . Tedd meg nekem ezt az egyet, édes fiam, Sándorom!

Olyan szépen tudott kérni, hogy a jeges-medve formájú kapusnak is porszemét fújt hirtelen szemébe a szél.

Sándor elgondolkozott:

— Isten neki, megpróbálok, Gáspár bátyám, ha szerit ejtethetjük. Jöjjen utánam. Mert ha most nem látja meg, holnap már amugy se. A báró elviszi a nejét Párisba, ott laknak ezentúl, nem Pesten. Bucúra van ma ez a fényes vigasság.

Felvezette az öreget a hátulsó lépcsőn, által a folyosón, egy-két termen keresztül.

Valami fülkefelében állott meg vele, a melynek lehulló, nehéz függőyein csak egy-egy de-
rengő sugár verődött által. Az urnó csöndes imádkozó helye volt, a mint némely nagyúri háznál divatos, — ha soha senki nem jár is oda imádkozni.

A hol egy helyen a függöny elvált a faltól, Sándor odamutatott az öregnek.

Az öreg Enyedi lélekzet-fojtva nézett, nézett. . . A második teremben megindult a táncz. Az andalgót járták a nótára:

Szeress egyet, hogy legyen szép,
Hogyha szenvedsz, hadd legyen mért . . .

Szép volt, oly szép a nő, a kit Jóljárt Sándor mutatott az öreg Enyedinek. Sem magas, sem alacsony, mint azok az asszonyok, a kikről nem tudjuk, serdülő gyermekeknek nézük-e őket, vagy inkább óriás babáknak. Az ember szinte fél hozzájuk nyulni, s ha meglátja, mégis egy világot oadaadna azért, ha egyszer átölelhetné. Fekete fejcséjét negédesen félrehajította a vállára: a mi olyan szép két szín egymás mellett; az a fekete a meg a ruha selymének halvány kékje. Okos két nagy szeme kigyult; a homloka, halvány orczája, vékony ajaka, egész mindene csupa mosolygás, verőfény. Magába veszejtő, lelket kicsaló!

Be kár, hogy az ilyen gyönyörű teremtésnek lelke, szíve nincsen. Igazi baba: lélektelen. A ki 18 éves korában elég vén arra, hogy elfeledhesse, hogy 16 éves korában valaha szíve is volt, a mely megszólalt.

Hanem elnémitotta.

S ez a gyönyörű teremtés olyan rút, olyan ijesztő lett egyszerre Enyedi Gáspár szemében, a mikor meglátta, milyen mosolygva tud tánczolni, inogni, hajladozni. Odaengedi karesu derekát valami hajlott kopasz embernek, ráint biztatón annak a szavára, azután negédesen elfordul attól s kedvtelve nézi azt a picziny lábát, a mint rakja czifrázva a tánczot vele.

Hát nem érzi min tánczol? Nem tapad le a lába, ha elgondolja, hogy ezt a sikos pallót a Zoltán vére foltozza? Hát nem botlik meg a lába abba a rögbe, a mi alá a Zoltánt elküldte? Hát tud még nevetni, mikor hármuktól örökre ellopta a nevetést: Zoltántól, tőle, meg attól az őszhaju asszonytól Inokán? Tud ráinteni egy ilyen hajlott, kopasz idegen embernek a szavára, mikor az ő fia számára, a ki olyan volt mint a nyárfá, sugár, fiatal, szép, egy bucsuzó, vigasztaló szava nem volt?

Az öreg Enyedinek a szíve facsarodott. Fájót neki az a rögtönös kijózanodás.

De hát micsoda volt neki azt gondolni, hogy ez az asszony talán mégis sajnálja az ő fiát, hogy már bánja a tettét, hogy várja szomorodva, mikor hozza a posta azt a drága hagyatékot; hogy a nyakába fog borulni és könnyeivel áztatja a képét? Ki mondta neki az olyan bolondot?

Ilyen keserveset csalódik a fővárosban járatlan egyszerű falusi ember, a kinek szíve van, és azt hiszi, hogy egy asszony nem tud megölni egy embert, a ki szerette, a kit szeretett; megölni úgy, hogy könnyet se ejtsen utána, hanem mosolygva, tánczolva negédesen.

Hogy van szép nő, a ki lelketlen.

Most már tudja.

Odabenn az andalgó kavargó frissbe csapott át. Enyedi Gáspár annyira józan volt már, hogy humorizált a fájdalomában:

— Sándor fiam, ki az a görnyedt, kopasz öreg ur, a ki a méltóságos asszonyoddal járja a frissét? . . . De furcsa egy figura . . .

— Lassan, Gáspár bátyám, az a férje, a Tárnoki báró!

Az öreg Enyedi Gáspárral egyet fordult a vilá-
g. Ezzel az utolsó cseppel túlcserdült a szíve.

— Ezért, ezért a sirbategintő, roskadt, kopasz meg ránczos emberért tudta előlni az én fiamat, Zoltánt, a kinek sudár termetre párja nem volt az egész környéken. Minden izma, mint a szívós galy . . . Az a sűrű fekete haja, tiszta homloka . . . Az a jó szívű, nagy eszű ember!

Csak szakadozva beszélt az öreg a lelke nagy háborgásától:

— Köszönöm, Sándor, a jóvótodat . . . Vezess most innen . . . Ezt a csomót pedig csak add át az asszonynak . . . Mondd, hogy a postán jött . . . Isten áldjon meg!

. . . Mikor kijutott az utcára a vén Enyedi, ment, mint a kit ostorral hajtanak. A zeneszó, a mi lehangzott az utcára, tűzte onnan.

A kapu alól a jegesmedve utána bámult . . .

Az utcai hűvös levegőtől aztán lassan-lassan megcsöndesedett. Eszébe jutott már az is, mit mondott neki otthon az árendás, a ki vásárra járogat fel Pestre, hogy hová szálljon . . . De már most nem megy oda se. Egenest kimegy a vasúthoz, megvárja a reggeli vonatot, aztán megy vissza Inokára a feleségéhez, fia sírházhoz.

Eleget megnézte azt az asszonyt, eleget megnézte Pestet is.

A katoniformájú goromba ember utba igazította megint.

Az öreg pedig ment csöndesen a pislogó lámpák alatt. Fejét sok, sok gondolat általgátta, azoktól egészen megcsillapodott, megnyihült.

Levette a kalapját, a csillogó lámpásokon túl megtalálta fent a ragyogó égi őrüzeket, a csillagokat; egy darabig csak elnézte őket, mintha keresne valakit ottan, kérdezni valamit tőlük, aztán csöndesen felsóhajtott:

— Én édes fiam, mégis csak jobb volt tenéked meghalnod! . . .

A REVANCHE-ESZME A TÖRTÉNELEM VILÁGÁNÁL.

Ha bihetünk a magyar kormányelnök aggodalmainak, a megtorlás prófétáinak napja közelget Franciaországban. De Európa népeinek rokonszenve, mely a véres háború napjaiban a legyőzött francziákat a tragikum diadonjával övezte, ma sokkal inkább a győző felé fordul. Mi oka ennek a változásnak? Tizennyolcz év alatt az a lesújtott nemzet, melynek teljes talpraállásához a legvéresebb számítás is legalább egy emberöltőt tartott volna szükségesnek, esodálatos rugékonysággal támadt fel letiporságából, s haderejével, melyre évenként 900 milliót költ, megdöbent a világot. De hiába a túlszám, hiába a győlelt izzó lángja, a stratégiai helyzet ma lényegesen megváltozott, s Németország ma jobban van berendezve a védelemre, mint Franciaország a támadásra.

A kik ma Franciaországban a háborút prédikálják, nem gondolják meg, mily örvény felé sodorják hazájukat, és a kik a revanche-eszmének jogosultságában hisznek, nem ismerik a mult tanulságait, a kalandos francia politika hagyományait: «tírer le mauvais sang à l'armée» — mint VII. Károly mondta volt: «eret vágni a hadsereg és a nép beteg testén.» Csak-hogy századok óta most először áll egy hatalmas, egységes állam a francia harcászattal szemben s ennek félreismerése végzetessé válhatik a «grrande nation»-ra nézve.

Hogy maga a revanche eszméje nem valami új, legfeljebb csak holmi népszerű kiadása a francia politika százados törekvéseinek, s hogy e törekvések célja, circulus vitiosus mindvégig Elzász és Lotharinga birtoka volt, azt néhány vázlatos adattal szándékunk kimutatni.

Franciaország uralkodói már a 10-ik század óta Németország rovására akarták hatalmukat kiterjeszteni. Nem egyszer jelölték pusztító betöréseik nyomát füstlőgő falvak, kifosztott templomok, rombadólt kolostorok, s anyák sírjai. És a nemzeti büszség e túlkapásainak tárgya, ismétéljük, mindig Elzász és Lotharinga

volt. Ennek a czélnak érdekében szitotta Franciaország újra és újra a szakadást Németország és az egyház között, egy alkalmat se mulasztva el, hogy a császár és a pápai szék közötti béke helyreállítását megakadályozza. 1444-ben az Armagnac-ok kalandos vállalkozása út vérző sebeket Németország testén. Ezeket III. Frigyes császár mint a birodalom barátait és szövetségeseit hívta be a lázadó Svájc ellen. 5000 zsoldost akart felfogadni de e helyett 50,000-en indultak a német határ felé, s nem is mint barát, de mint ellenség. Hadizenet nélkül kezdték meg a háborút Németország ellen, s pedig oly rémitő kegyetlenségekkel, hogy a nép nem is nevezte őket másé, mint *nyuzóknak, gégemet-szőknek*. Agyba-főbe ütötték, a kit elől-hátul értek, félholtan hagyták hátra áldozataikat, megkötözve, ehhalálnak kitéve, másokat hordóba zártak, megkínzóztak; pénzr szaroltak tőlök, tüznél pörköltek meg s aztán újra szabadon bocsátották. Ezek is Franciaország természetes határainak visszaállítását proklamálták feladatuknak, egész a Rajnáig.

VIII. Károly francia királynak a német fejedelmektől nem volt mit tartania, mert hiszen önzésből és gyűlölködésből a német nemesség nagy része is vele tartott. Csak a polgárság és a parasztság körében élt a nemzeti öntudat, s ezzel akarta I. Miksa császár megalázni a francziákat. De nem sikerült, mert bár a nép örömet adta volna vért a szent ügyért, a Franciaországnak kedvező fejedelmek nem voltak a háborura rávehetőek. Ez volt oka aztán, hogy a mig Franciaország hatalmi állása nőttön-nőtt, a német lovagrend a rabló olygarchakkal való küzdelmében önmagát emésztette fel, s a császár tekintélye mind jobban hanyatlott.

Luther és Melanchthon a legkeményebb szavakban adtak kifejezést a német hazafias erkölcsök meglazulása miatti felháborodásuknak, mely a pártoskodásoknak szünetlen kútféje volt. S e közben Franciaország nem szűnt meg egyre ármányos politikája eszközeül használni fel a német belviszályokat. A «legkeresztényebb» király még a törököket is fel tudta lovalni, hogy Németország ellen a keresztény ügy nevében folytassanak harcot. Joggal mondhatta az ez időbeli angol követ, Asham, hogy «Franciaország kész egyidejűleg a protestánsokkal és a pápistákkal, a törökkel és az ördöggel is szövetekezni, csak hogy Németországnak ártasson».

S valóban II. Henrik francia király ugyanakkor, mikor saját országában a legnagyobb kiméletlenséggel üldözte az új hitűeket, Németországnak a protestánsok mellett rántott kardot. 1551-ben a német fejedelmek Henrikkel szövetekeztek, hogy a német császárság igáját lerázzák nyakukról. Kiszolgáltatták neki a metzi, touli és verduni püspökségeket, s Elzász és Strassburg iránt is alkudozások folytak, de nem vezettek eredményre.

Vajjon a francia szövetségek ez időbeli történetének nem méltó párja-e a mai köztársaság bölkolása a czári önkény előtt s vajjon a «szent római birodalom védőjeként» magát feltölt király példája nem talált-e ismétlésre 1870-ben is III. Napoleon hirhedt manifestumában a német néphez?

IV. Henrik francia király állítólagos béke-terveit az utópista történetírók részéről nem egy felremagyarázásra adtak alkalmat. De Sully titkos irataiból kitűnik, hogy IV. Henriknek igenis célja volt a Habsburg-ház megbuktatásával önmagát emelni a német császári trónra, s csak Ravailac töre gátolta meg e terv megvalósítását.

Richelieu bibornok mint államférfi IV. Henrik nyomdokaiba lépett s szintén a «német szabadság helyreállítására» fordította gondját. Politikája lényegileg ez volt: Németországot az osztrák ház uralma alól felszabadítani, mire nézve először a királynak és a választófejedelmeknek szövetsége szükséges, másodsor a háborúnak addig kihúzása, míg a császár tekintélye alkásatik, a békekötés addig halasztása, míg zálogul valamely osztrák örökös tartomány (Elzász) meg lesz szereshető, harmadszor a német pártoknak pénzzel segélyezése, arra a czélra, hogy folytathassák a harcot a birodalomnak feje ellen.

Ennek a politikának szabad tért nyitott Gusztáv Adolf halála. A francia politika előtt most már nem volt semmi elérhetetlen. Többé nem csak az osztrák ház megalázásáról volt szó, hanem a régi Gallia határainak helyreállításáról,

Belgium, a Franche-Comté, Roussillon és Elzász Franciaországhoz csatolása által. S mindennek dacára, még mikor a francia csapatok Elzászt és Lotharingiát elfrasztották is, a bibornok azzal áltatta követét által a császárt, hogy esze ágában sincs a császár ellen támadni, csak jogait akarja védeni s a német szabadságot helyreállítani.

Richelieu halála után, 1642-ben egész Elzász és Lotharingia s a rajnai terület nagy része a francziák kezei közé jutott, s *Mazarinnak* már kiltatása volt így nyilatkozni: «On verrait annexé à cette couronne tout l'ancien royaume d'Austrasie.» A háború, mint Richelieu kívánta, tovább folyt, egész 30 évig, s mikor a béke végre megkötöttet, Franciaország elérte czélját, az osztrák ház meggyengült és Elzász fel lón adva a francziáknak.

Tudjuk, miként használta fel XIV. Lajos az ilykép megteremtett helyzetet arra, hogy Németország rovására tovább terjessze ki hatalmát s fölégetett falvak, megszarcolt városok romjaival, s felkonczolt polgárok holttesteivel vegye körül Franciaországot. S alig telt el egy század, a német föld már újra halotta, s minden eddigien rettetésben, *Bonaparte* lovainak dobogását, a mint a letiprott népek feje fölött vonultak hódító hadjárata; letépték a templomok keresztjeit, százezreket kényszerítettek irtó csatákba s a német nemzet virága elvérzett a nagy harc-
térén, melyet Európa egyik végétől a másikig nyitott a hódító kényur kardja.

Fordítsunk más lapra! . . .

Anglia, Poroszország, Ausztria és Oroszország négyes szövetsége a porta érdekében a fellázadt Mehemed Ali ellen, Franciaország tiltakozása dacára a jul. 15-diki konvenzióban érvényesült. A francia büszkeség mely megaláztatást szenvedett; a konvenzió hire olybá tünt fel, mint egy kihívás, s a háború közelállónak tetszett. Hareziás szellő lengett végig Európán, de az utolsó perczben Lajos Fülöp királyt elhagyta bátorsága, s a miniszterium lemondott. De a néphangulat még mindig harezian és fenyegető volt.

Franciaország megaláztatása Palmerston műve volt, ki az Indiába vezető utat akarta biztosítani Angliának azáltal, hogy a porta és Mehemed Ali közt szakadást szított. De a népharag nem látta Anglia kezét, s midőn julius 28-án a Bastille-szobor leleplezésén a Marcellairek évek óta először hangzott fel, mindenkinél csak Németország forgott fejében s 100,000-nyi nemzetörség vonult a Tuileriák elé, hogy a háborút követelje. A rajnai határ felé mutatott mindenki, Jules Janin egy hadsereg élén ajánkozott a balpart elfoglalására s Musset Alfred dölyfös stanzái mérges nyilakként röpültek át a Rajnára.

Nous avons en votre Rhin allemand,
Il a luit dans notre verre,
Un couplet qu'on s'en va chantant
Efface-t-il la trace aliéne
Du pied de nos chevaux marqué dans votre sang?

(Rajnátkot volt a miénk is egykor,
Poharunkban gyöngyöze nedve,
S egy séta közt dördölt utcai daltól
Vajj! lesze-e a sok vér felede.
Melyben lovaink nyomokat taposának?)

S végül metsző gúnynyal teszi hozzá:

Ha tiétek a Rajna,
Mossátok ki hát lívréteket rajta!

De a felelet a német tartományokból sem maradt el. Árdt, ki már a napoleoni aera alatt hangsúlyozta, hogy a Rajna nem Németország határa, hanem német folyó, lelkesülten ragadta kezébe lantját s dalolta:

Und brauset der Sturmwind des Krieges heran,
So klinge die Losung: zum Rhein!
Über Rhein!
All Deutschland in Frankreich hinein!

(S ha zúgva közelg a harc vihara,
Hangozzon a jelszó: Előre!
Előre!
Törjünk be a francia földre!)

Egy ismeretlen költő, Becker Miklós, megírta a «Rheinlied»-et, melyben az ifjú Németország szíve lüktet, s e szavakkal kezdődik: «Sie sollen ihn nicht haben, den freien deutschen Rhein!» — Schreckenburger pedig a «Wacht am Rhein»-t, mely harmincz évvel több Párisig kísért a győztes német hadakat.

Ismeretes, hogy III. Napoleon is követte ezt a hagyományos politikát Németországgal szemben, s hogy ránezve a nagy német háború bizo-

végződés van, mely fölött egy körülbelül 3 méter magas csillaggal és zászlóval ellátott kovácsolt vasdísz foglalt helyet. A kovácsolt vas végződésének rúdja az áthyukasztott bimbón át 10 méternyire nyúlik le a süveg belsejébe, s a bimbó fölött reá csavart ütőközzel bír. A rúd alsó végére pedig körülbelül 100 kilogramm súlyú kemény kő van erősítve, mely a vasrúddal együtt ingaszerűleg mozoghat. Ezen elrendezés által, melyet Schmidt bécsi dómépítő alkalmazott először a bécsi Szent-István-templom tornyának biztosítására, nemcsak a vasdísznek, hanem a csúcskőnek állékonyasága is biztosítottatik.

A templom, a modern követelményeknek megfelelőleg, fűtésre van berendezve. Az ablakok ólom közé foglalt színes üvegből készültek, és a reformátusok egyházi ritusának megfelelőleg minden figurális díszítés mellőzésével tisztán ornamentálisan vannak tartva. A templom egyszerű kifestése későbbre van halasztva; most egyelőre csak sima vakolat borítja a falakat. A templom talaja terazzo-mozaik burkolattal van borítva.

A belső felszerelés, orgona, úrasztala, szőcsék és padok költségét legnagyobb részt az egyház híveinek áldozatkészsége fedezte.

Mint említettük, a negyedik templom létrejöttét egészen a hívek áldozatkészségének köszönheti. Maga az eredeti alapítvány is ebből a forrásból ered, de az kamataival sem volt elegendő a monumentális épület elkészítésére. Azért a tőkéből hiányzó tetemes összeg beszerzésére a presbyterium ismét a hívekhez folyamodott, s ebbeli számításában nem is csatlakozott. Számonosan vállalkoztak homok és téglá szállítására. Kövesdi János buzgó egyháztag saját költségén, 7 ezer forintot rendelt meg a Pozdech és fia budapesti gyárában készült s a toronyban már elhelyezett négy új harangot. Gróf Degenfeld Imre leányai: Tisza Kálmáné, hercegné Odescalchi Gyuláné, gr. Károlyi Tiborné és báró Podmaniczky Gézané 3160 forinttal járultak az építési tőkéhez, 1710 forinttal az ur asztala és szőcsék, 2015 forinttal az ilopadok költségeihez, s 286 forint adakoztak téglahordásra, míg mások értékes urasztali készleteket ajándékoztak.

Az épület külseje a rendelkezésre álló kevés pénznek megfelelőleg egész egyszerűen, de mégis monumentálisan van tartva. A szerkezeti és díszítő részek jobb minőségű debreczeni téglából nyers falazással vannak képezve. Csupán az időjárás viszontagságainak leginkább kitért részek vannak faragott közből készítve. A torony, valamint a sisakja is sajtot téglából épült.

A templom építését az összes munkálatokkal együtt a jó hírnevű Gregersen és Fischer cég vállalta el, 71,000 forint általános-összegért, s munkájokkal a debreczeni egyház melegegését teljesben ki is érdemelték.

A templom alapköve 1886 június 20-ikán tétetett le, 1886 őszén a templom már fedél alá vétetett és 1887 júliusban már teljesen készen lett. Ezután már csak a belső felszerelésen dolgoztak s az új templom mult vasárnap átadatott a hívek használatának.*

A nem nagy, de tetszetős alaku templom, melyben 800 emberre van ülőhely, csinos park közepén fog állani. A parkot a város költségén létesítik.

SOMOGYI RUDOLF.

A BARCELONAI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS.

Május hó 20-án nyitották meg a barcelonai nemzetközi kiállítást. Spanyolország, mely a jelen századnak nagyobb részére kiterjedő hasznos belzavarkor folytán minden tekintetben elmaradt Európa többi művelt államai mögött, XII. Alfonz békes és józan kormányzása alatt annyira megerősödött, hogy most már idejét látta, hogy iparát a nagy világnak ő is bemutassa. A kiállítás helyeül szándékosan választották Barcelona vidéki várost, nemcsak azért, mivel Spanyolország egyik leglátogatottabb kikötő városa, a Földközi-tenger egyik gyors vírármánjának indult emporiuma, hanem azért is, mivel Barcelona környékén legfejlettebb az ipar egész Spanyolországban s itt vannak a legnagyobb gyárak s a leghíresebb kereskedelmi telepek.

* A fentebbi ismertetésben a technikai adatokat Petz Samu mérgegyetemi tanárnak, a mérnök-egyetem közlönyében megjelent, „A protestans templomok építéséről” című cikkéből vettem át, a mely cikket igen ajánlhatok a prot.-egyházak és lelkészek figyelmébe.

S. R.

A kiállítás megnyitására maga az uralkodó özvegy királyné is eljött gyermekeivel, kik között a két esztendő fűcsesemé, XIII. Alfonz név alatt, jelenleg Spanyolország királya. Más kiváló vendégek is voltak jelen: az edinburghi herceg és neje, György herceg, a walesi herceg fia, egy bajor herceg s számos más közönség. A trón alatt maga a kis király foglalt helyet s előtte párnán ült két kis nővére, dadája s a másik oldalt anyja. A kis gyermekek feltűnő komolysággal s nyugodtsággal hallgatták végig a ceremóniát, köztük Barcelona polgármestere hosszabb üdvözlő beszédjének felolvasását, míg végre Sagasta miniszterelnök a királyné nevében a kiállítást megnyitottanak nyilvánítván, a kis király s nővérei a zene hangjai között a komoly s reájok nézve kétségkívül terhes tisztességtől fel lettek mentve.

A kiállítás alkalmából bemutatjuk Barcelona egyik nevezetességét, a régi temetőt. Mindenestre szokatlan temető ez nálunk, mivel azonban Barcelona mészköves partvidékén a sírok ásása nagy nehézséggel járna, helyesebbnek tartják ott a régi rómaiak szokása szerint a holttesteket kőfalakba épített fülkébe tenni. Nálunk az ily temetkezési mód csak egy pár újabb és régi kriptában fordul elő, de a külföldön egyes helyeken, különösen Olaszországban igen gyakori. A sírfülkéket vagy sziklába vésik, vagy egyenesen kővel kirakják. Minden kivált 3—4 koporsóra elegendő, úgy hogy családi sírbolt is lehet. A nevetek a záró kő lapjaira vésik be s igen természetesen, hogy ezeket a köveket igen gyakran fel is díszítik. Maga a temetés, mint az képünkön is látható, olykor nagy nehézségekkel jár, kötelek, csigák és létrák szükségesek hozzá. A temető elején van a kápolna a halottas házzal, s e mellett látható még képünkön az az emlékszóbor is, melyet az 1821-ben itt pusztított pestisben elhaltak emlékéül állítottak.

Maga a város is sok tekintetben nevezetes. Columbusról nevezett gyönyörű sétateret, melyet (Európában páratlanul) palmafák díszítenek, az 1120 méter hosszú Rambla nevű szép boulevard, a nagy operaház, a városi park, gyönyörű mesterséges vízesésével és sok más épület, valamint a gyönyörű vidék vonzóvá teszik az itt tartózkodást s így nem csoda, ha a kiállítást, mely egészben vére sikerült mondható, nagyon sokan látogatják.

AZ ELHÍZÁS ELLEN.

Huszonöt éve körülbelül, hogy egy Banting Vilmos nevű rendkívül elhízott angol nagy felűnést keltett röpirtában felébesztette a figyelmet a nagyon kövér emberek bajai iránt s tanácsokat adott azok ellenszerűl. Számos kiváló orvos foglalkozott azóta e kérdéssel, úgy hogy elmondhatni, hogy jelenleg már külön kövérséget gyógyító orvosok is vannak, mint specialisták. Ezek egyikétől, dr. Kisch Henrik tanártól nemrég figyelemre méltó mű jelent meg Stuttgartban Encenkél. Utasításából egyetmást mi is megismertetünk túlkövérségben szenvedő honfitársainkkal.

A felesleges zsiradék apasztását és eltüntetését igen gyorsan s a legkülönfélébb módon elő lehet idézni. Ilyenek a hosszas éhezés, az egyféle táplálék, erős izzadás, kifáradás stb. Mindezek azonban lényeges bajuk az, hogy a test szervezetének s különösen a szívizmoknak nagyon ártanak s a mellett a piros vértestecskéket, valamint az izmok és idegek táplálkozását is gátolják. Nagyon ajánlható tehát, hogy ily drasztikus szerkeztől, vagy az ezeket pótló különféle piluláktól a beteg óvakodjék s csak oly szerkezt használjon, melyek a kövérséget lassan és fokozatosan tüntetik el és pedig lehetőleg az anyagcsere törvényeinek megsértése nélkül.

A test zsírtát nemcsak a zsíros eledelek szaporítják, de az élelmi szerekben lévő szénhidrát anyagok is (keményítő, dextrin, cukor- és gummineműk) s mivel ezek közül egyik-másik csaknem minden eledelelben megvan: a túlkövérségben szenvedőnek mindenképp mértékletesnek kell lennie, azaz nagyon kevessele egyiket többet, mint a mennyi az élet fenntartására okvetlenül szükséges. Nagyon helyes, ha a táplálék változatos és tulnyomólag fehérnye-tartalmú, azaz kevés szénhidrát s még kevesebb zsír van benne. Legcélszerűbb oly eledeleket választani, melyekből naponként 160 gramm fehérnye, 10 gr. zsiradék s 80 gramm szénhidrát jut a test táp-

lálására. Legjobb ennél fogva az elhízott embernek hússal élni, mely legtöbb fehérnyét ad, de a húsból is az olyat kell kiválasztani, a melynek zsíradéka csekély. A legzsírosabb eledelel a szénhús, kevesebb zsíros a borjú-, ürü- s végül a marhahús. Még ennél is kevesebb zsíradékot nyújtanak lemező sorozatban a következő állatok húsa: kacsa, őz, császármadar, tyúk, fajttyúk, galamb. A szárított húsok közt legzsírosabb az ökönyelv, azután következnek a libamell, ökörhús és füstölt sonka. A kolbászneműek nem ajánlhatók, mivel sok zsiradékot s kevés fehérnyét tartalmaznak. Halat már változatosság kedvéért is jó néha enni, de nem kell ellefedni, hogy a halak fehérnye-tartalma sokkal kisebb, mint az emlősök és madarak húsa. A gazdag zsiradéku lazac, hering, kaviár általában kerülendő a kövér emberek által; harsca, csuka, valamint rák már inkább ajánlhatók, ez utóbbi azonban csak olyanoknak, kik jó emésztéssel bírnak.

A hús-eledelek mellett a főzelek is ajánlhatók, de zsíros, vajjas, vagy olajos főzetek nem. A szénhidrátokban rendkívül gazdag burgonyáról kövér ember lehetőleg mondjon le. Fris gyümölcs, különösen szilva, eper, málna, áfonya, továbbá zöld saláta megengedhető; de az édes gyümölcsöket, crémet, fagyalított erős cukortartalmú miatt a túlkövér ember tiltsa le asztaláról; hasonlóképp nem ajánlható semmiféle sajt, mivel zsiradék-tartalma igen nagy. Kenyeret mérsékelt adagokban kell enni, 50 grammot reggel, 25 grammot délben s 20 grammot este, de jobb ha a friss kenyér helyett pirított kenyeret, kétszersültet (czukor és mandula nélkül) vagy Graham-kenyeret eszik. A zsiradékok és szénhidrátban gazdag tészták, sütemények, kalácsok, stb. egészen kerülendők.

Az italok közül árt a zsíros húsleves, a tejföl, csokoládé, kakao s azonkívül a sör, pálinka, likőr, a pezsgő és édes borok. Reggelire a nagyon kövér embernek jobb théát inni, mint kávét, mivel az előbbi a tudó működését s a bőr kigőzölését jobban elősegíti. Délben 1—2 pohár könnyű fehérbor élvezete megengedhető. Az emésztés előmozdítását végezt szükséges, hogy a beteg ebéd alatt ne igyék sok vizet. Nap közben azonban ihatik tetszés szerint jó tiszta vizet, szódavizet, szeltersvizet, savanyú vizet. Sok orvos a vízivásban általában nagy mérsékletet tanácsol a kövéreknek, s különösen vészegényeknél hasznos dolog is óvatossá lenni; de a kinek elegendő vérük van, kellő vívizás nélkül könnyen kaphatnak kösvényt vagy más betegségek.

Minden körülmények között nagyon szükséges, hogy a túlkövér ember szigorú pontossággal tartsa meg az evés rendes idejét s ha 3—4 ízben eszik is napjában, a megállapított időn belül sohase egyik s e mellett soha se egyiket többet, mint amennyi elég éhsége ellásapítására. A könyhában ügyelni kellene arra, hogy pikáns mellékételek s izgató mártások ne kerüljenek az asztalra, mert ezek az étvágyat mesterségesen fokozzák.

Az evés és ivás mellett az elhízott embernek nagy gondot kell fordítania a mozgásra, annyival inkább, mert a kövérség az embereket veszedelmes restségre csábítja. A jockeyk, kiknek hivatala sem engedi meg az elhízást, a mozgásnak játékos hatását e tekintetben annyira ismerik, hogy naponként 2—3 órai versenyfutást is rendeznek. Már Hippokratés ajánlotta a kövéreknek, hogy reggelizés előtt hosszabb gyalog sétát tegyenek. A sétálás, a gyaloglás, hegymászás, lovaglás, tornázás, uszás és általában minden sport nagyon jó a kövéreknek, de azokat sem szabad túlságba vinni s lehető gondos fokozatban kell gyakorolni. Nagyon célszerű, ha az orvos a szív működés erejét előbb megvizsgálja. A kövér ember soha se végezzen oly munkát, mely a zsiradéktól különben is nyomott szívét nagyon kifárasztja. Fokozatosan azonban mindinkább több sétát kell tennie sikon s később a hegy-mászásokhoz is hozzáfoghat. Különösen vészegény kövéreknek rendkívül veszélyes lehet az erőltetett hegymászás, mely rögtöni halált is idézhet elő.

Nagyon elősegíti a kövéredést egyenlő táplálkozás mellett az *alvás* időtartama is az által, hogy éjjel az anyagsere kisebb. Helyes ennél fogva, ha túlkövér ember éjjel 7 óránál tovább nem alszik s napközben evés után megszokott alvásról teljesen lemond. Mivel e szokásról nehéz lemondani, a nagyon kövéreknek ebéd után tanácsos jó gyaloglásokat tenni. A hálószoza legyen tágas és napközben erősen szellőztetett,

hogy a nagyon kövér ember éjjel is élyben lehetőleg gazdag levegőt szírvon be. A tiszta, friss, élyben gazdag levegő általában nagyon fontos a túlkövéreknek s ezért a ki teheti, magasan fekvő erdő vidéken válassza ki lakását. Az ily levegő nagyobb tevékenységet kelt a tüdőben, mint a síkság sűrű, bágyasztó meleg levegője s ezért az anyagsere is nagyobb lesz. Erős szelektől óvakodni kell. A közép magasságu hegyi vidék azért is ajánlható, mert ily helyeken rendszeren jó karban tartott s lassan emelkedő sétautak vannak.

A szabályszerűen szervezett esz-közök közé számíthatók továbbá az anyagseret előmozdító fürdők, különösen a mérsékelt meleg (26°R) s bőrizgató fürdők, melyekbe jó még szódát vagy sót is tenni (egy kádba 2 kilót), továbbá a hideg fürdők, zuhanyok, gőzfürdők. Tapasztalati dolog az is, hogy a hűsítő intézkedések által a testben sok lényegtartalmú anyag, tehát főképp a zsiradék rovására fokozott meglejtelődés jó létre; nagyon tanácsos tehát a hideg vízzel való dörzsölés is, különösen este, ágybamenet előtt. Gőzfürdőben és forró légfürdőben a test súlya átlag 400 grammal fogy s így ez a kövérség ellen hatásos szer volna, ha a kövér ember rendszeres szívbjaja azok gyakori használatát megengedné; oly esetekben, midőn a véredényekben már megkezdődött a csontosodás, vagy mikor a szív működés nem rendszeres: az ily fürdő feltétlenül eltilandó, mivel könnyen állhat be a fagy- vagy szívvelhűdés. A nagyon kövéreknek általában orvosi tanács nélkül nem volna szabad gőzfürdőt használniok.

Nem tekintve a mindenkinél külön számbaveendő egyéni követelményeket, a nagyon kövér emberek körülbelül a következő általános életrend volna ajánlható.

Reggel korán keljen fel, nyáron 5, télen 6 órákor; igyék meg ¼ liter hideg vizet vagy szeltersvizet s azután sétáljon egy óráig s csak azután üljön le reggelire, mely a következőkből állhat: egy csésze thea tejjel, czukor nélkül, 50 gramm kétszersült s 25 gramm hideg sovány pecsenye (sonka, roastboef vagy borjúhús). Második reggeli nem engedhető meg.

Dél előtt hetenkint 2—3 ízben 15 perczig üljön 25°R meleg fürdőben, melybe 2 kiló szódát tegyenek, fürdő után hideg zuhanyt vegyen. Ha a szív és vérkeringés teljesen rendben van, hetenkint 2—3 ízben tanácsos gőzfürdőt venni, utána hideg dörzsöléssel.

Délben a táplálék a következő lehet: egy csésze húsleves, mely ne legyen zsíros, sovány marhahús vagy borjúhús vagy szárnyasállat legfeljebb 200 grammig spinattal, karfiollal, mintegy 25 gramm fehér kenyér, nyáron friss gyümölcs s egy kevés (1—2 pohár) könnyű fehér bor. Ebéd alatt vizet inni nem szabad s még kevesebb ebéd után aludni. Délután 4—5 óra között meg lehet inni egy csésze théát vagy kávét, mintegy 20 gramm kétszersülttel. Este hideg vagy meleg pecsenyét 150—200 grammnyit s 20 gramm kenyeret.

Egész napon át szükséges szorgalmasan sétálni, lehetőleg fölfelé menő irányban is, naponként 20—25,000 lépést tenni. Lefekvés előtt igyék meg egy pohár hideg vizet, vagy szeltersvizet s azután mossa meg s dörögtesse meg egész testét.

Ily életmód mellett a túlkövérség lassan és fokozatosan, de egyáltalán biztosan is elapad, a nélkül, hogy a test ereje valamit vesztené. Ha ezt a gyógyulást a beteg siettetni akarja, az életmód szigorú megtartása mellett még alkalmas fürdőt is kell használnia.

A VASUTI JEGYEK ZÜRZAVARA.

A közlekedés megkönnyítésére a vasutaknál számos javaslat daczára még most sem alkalmazták a penny-rendszert, mely a levél elküldésénél oly óriási változást idézett elő. Senki sem kételkedik ugyan, hogy annak a rendszernek alkalmazása a forgalmat nagyon előmozdítaná,

A 9627-İK SZÁM.

EGY SORSJEGY.

de igazságtalanságot látnak abban, hogy a rövidebb vonalú vasutakon is ugyanolyan egységár legyen, mint a hosszabbakon s nem hiszik, hogy a költségek ily jelentékeny változás mellett kifizetnek magukat.

Mivel azonban a közönség igényeinek, mely az aránylag drága árak leszállítását követeli, a vasutak igazgatóságainak engednie kellett, a vasuti jegyek egész legiója keletkezett, melyeknek kellő kezelése még a szakfőnöknek is nehézségeket okoz. Már maga az, hogy a jegyárúsítónak és kalauznak minden állomáson 3—4 vasuti osztályu jegyet kell megkülönböztetni, holott a postabélyeg, omnibus-jegy ily különbözőségeket rendszeren nem ismer, komplikálja a helyzetet. De azután különjegyek vannak a személyvonatokra, gyorsvonatokra, vegyes vonatokra s az eddig felsorolt 6—7 kategória szerint vannak külön tour-, retour-, saison-, körutazási jegyek, munkás térti jegy, munkás heti jegy, bérletjegy, főtápláló jegy, katonajegy, fürdőjegy, kilométer-jegy, iskolásgyermekek-jegy, önképzési jegy stb s mindez természetesen a különböző vasuti osztályok s a vonatok jellege szerint 6—7 alakban s a legtöbb még 10—20 állomásra külön is kiállítható. Nem csoda ily körülmények között, hogy oly nagy vasuti igazgatóságnál, minő pl. a magyar állami vasutaké, külön nagy személyzetből álló osztályok is alig győzik a tömördek alaku menetjegyek kezelését és ellenőrzését, s hogy az egyes utasok ha messzebb akarnak menni, csak nagy utánjárással képesek kiszámítani, hogy melyik kedvezményi ár a legutányosabb. A tömördek jegy elárúsítását a vasutakon a kalauzokra bizni abszolút lehetetlen s ezért nemcsak külön pénztárak szükségesek, de a pénztáraknál, különösen kirándulásokra alkalmas szép nyári délutánokon, valóságos csaták fejlődnek ki.

A vasut-ügyvel foglalkozók is jól ismerik a vasuti jegyek eme mizeriátát s ellensúlyozásukra tömördek-reformjavaslattal állottak elő. Ezek közé tartozik nálunk pl. a kilométerjegy, melynél azonban az utas igen sok esetben csak a kalauz önkényére van bízva s hosszabb utaknál, melyek nagy elágazásoknak vannak alávetve, csak oly nehezen kezelhető, mint a közönséges vasuti jegy. Indítványozták a mellett idő-jegyeket is, melyek pl. óra-távolságra szólnának, de az ilyeneknél a kezdet megállapítása nehézségekkel jár s az időzések tartama egyes állomásokon le nem számítható, ugy hogy a rövidebb utat tevő mindenkor előnyben van a messzebb utazóval szemben.

Ha már a legcélszerűbb egységi jegyeket (ad

norma: levelbélyeg), mely szerint bizonyos határon belül minden utas egyenlő árú jegyet tartoznék venni, tekintet nélkül a megtett távolságra (p. 100 kilométerig 1 frtot a második osztályban), élethe léptetni nem akarják vagy inkább nem merik: legcélszerűbb volna egyik állomástól a másikig szóló egyenlő árú jegyeket bocsátani forgalomba, tekintet nélkül azok távolságára egymástól, a midőn az ily jegyeket, épen úgy mint a level-bélyegeket, az utasok a tömördekben megvehetnék előre s a vasutakon a kalauznak is annyit adnának át, a mennyi épen szükséges. Külön vasuti személypénztárak ez esetben feleslegesek volnának, a tömördek lőtásfutás a mérsékelt árú jegyek után jelentékenyen korlátoztatnák, a megállás egyes állomásoknál nem volna megnehezítve, a retourjegyek érvényességéért nem kellene aggódni. Bizony nagyon ideje volna, ha ily egyszerűsítési mód felől a vasuti igazgatóságok komolyan gondolkoznának.

EGY SORSJEGY.

9672-dik szám.

Regény egy kötetben.

Irta VERNE GYULA.

Francoziából HUSZÁR IMRE. (Folytatás.)

XIX.

Milyen tolongás volt a krisztianiai egyetem nagy termében, a hol a sorshuzásnak véghez kellett mennie; — sőt az udvarokon is, midőn a nagy terembe nem fért be mindenki, — de még a szomszéd utcákon is, midőn az udvarok sokkal kisebbek voltak, hogysem ezt a sok népet befogadhatták volna!

Bizonyára ezen a vasárnapon, a mely július 15-ére esett, nem lehetett volna a nyugalmukról megismerni ezeket a rendkívül felizgatott norvégiaiakat. Vajon ez a nagy izgatottság annak az érdeklődésnek volt-e tulajdonítandó, a melyet a sorshuzás keltett, vagy pedig a nyári nap magas hőfokának? Talán az érdeklődés és a hőség egyaránt közreműködött. Annyi bizonyos, hogy a „multa” nevű frissítő gyümölcs, a melyből Skandináviában annyit fogyasztanak, nem lett volna képes lehűteni.

A sorshuzás kezdete pontban három órára volt kitéve. Összesen száz nyeresemény volt, három sorozatra felosztva: 1-ször kilenczven nyeresemény száz márkától ezerig, összesen negyvenöt ezer márká értékben; 2-ször kilencz nyeresemény ezer márkától kilencz ezerig, szintén negyvenöt ezer márká értékben; 3-szor a százezer márkás főnyeresemény.

Hanem a hasonló sorsjátékokkal ellenezőleg, a nagy esemény a legvégére maradt. Nem a legelső kihúzott szám fogja megnyerni a százezer márkát, hanem a legutolsó, vagyis a századik. Az izgatottság, a kíváncsiság, a szívdobogás tehát folyvást fokozódni fog, a legutolsó perczig. Természetes, hogy a mely szám egyszer nyert, másodszor nem nyerhet és érvénytelennek nyilvánították, ha újra kihúznák az urnából.

A közönség mindezt tudta. Most már csak a kitézett órát kellett bevárni. De a jelenvoltak a várakozás unalmát azzal akarták elűzni, hogy élénken beszélgettek egymással és pedig főleg Hanzen Hulda megható helyzetéről. Valóban, ha Ole Kamp sorsjegye még a birtokában lett volna, mindenki neki óhajtott volna a főnyereseményt — de természetesen csak saját maga után.

E perczben már néhány egyének tudomása volt a „Morgen Blad”-ban megjelent táviratról. A hír csakhamar szájról-szájra járt és nemcsak mindenki tudta, hogy még a Viken roncsainak feltalálását se lehet többé remélni. A legénységből senki sem élte túl a hajótörést! Hulda sohase fogja többé látni jegyesét!

De a közfigyelem csakhamar másfelé fordult. Az a hír kezdett elterjedni, hogy Sandgoist mégis elhatározta magát átjönni Drammenből, sőt némelyek azt állították, hogy találkoztak is vele Krisztiania utcáin. Vajjon bátorodott-e megjelenni a teremben? Ha igen, akkor ez a gonosz ember el lehetett rá készülvén, hogy a közérzelem igen hevesen fog ellene kitörni. Hogyan! Sandgoist jelen lehessen a sorshuzásnál!... De ez annyira valószínűtlen volt, hogy szinte lehet-

lennek látszott. Utóvégre is csak kósza hir lesz!

Egy negyed három felé a néptömeg közt bizonyos mozgás támadt.

Hog Sylvius tanár jelent meg az egyetem kapuja előtt. Mindenki tudta, mily része volt az eseményekben és hogyan akarta leróni tartozását Hanzenné asszony gyermekei iránt, a kik az életét megmentették.

A sorok azonnal megnyíltak előtte. A jelen voltak közt hízog moraj hallatszott; a moraj csakhamar hangos éljenzésekbe csapott át.

De a tanár nem volt egyedül. Mikor a legközelebb állók hátra vonultak és helyet engedtek neki, észrevették, hogy a karján egy fiatal leányt vezet és egy fiatal legény megy utánuk.

Egy fiatal legény és egy fiatal leány. A néptömegben mintegy villamos megrázkódás futott végig. Valamennyi elmében egy és ugyanazon gondolat villant meg, mint a villamos szikra megannyi akkumulátorban.

«Hulda!... Hanzzen Hulda!»

Ez a szó lebbent el valamennyi ajakról.

Igen! Hulda volt, a ki a meghatottság miatt alig birt a lábán állni. Lerogyott volna, ha Hog Sylvius erősen nem tartja a karján. De a tanár erősen fogta a leánykát, a ki megható hősnője volt annak az ünnepélynek, a melyről Kamp Ole hiányzott. Mennyivel szívesebben maradt volna Dálban, az ő kis szobájában! Mennyire vágyott volna félrevonulni e kíváncsiság elől, bármily rokonszenves volt is az iránta! De Hog Sylvius akarta hogy eljőjön s ő eljött.

— Helyet! Helyet! — hangzott minden oldalról.

És mindenki helyet engedett Hog Sylviusnak, Huldának és Joelnek. Számtalan kéz nyult feljük, hogy kezét szoríthasson velük. Mennyi jó és vigasztaló szó hallatszott körülök. És mennyire helyeselte Hog Sylvius mindezeket a tüneményeket.

— Igen, barátim, ő az!... Ez az én kis Huldám, a ki elhozta magammal Dálból.

Aztán hátrafordult e szókkal:

— Ez pedig itt Joel, az ő derek bátyja!

És utána tévé:

— De mindenkiféleképpen, ne szorítsátok őket agyon!

És mialatt Joel kezei valamennyi szorítást visszazonozták, a tanár kevésbé erőteljes kezeit csaknem összemorzsolta a sok szorongatás. A szemé ragyogott, noha egy kis könnyesepp csorogott ki a szempillája alól. De — és e tünemény méltó a szemorvosok figyelmére, — ez a kis könnyesepp szinte fénylett és sugárzott.

Jó negyedórba került, míg áthatoltak az egyetem udvarán, bejuthattak a nagy terembe és elfoglalhatták a tanár számára fentartott székeket. Végre nagy erőfeszítések után az is sikerült és Hog Sylvius helyet foglalt Hulda és Joel közt.

Fel háromkor a terem végén, az emelvény mögött egy ajtó nyílt meg, s a sorshuzás elnöke megjelent, méltóságos, komoly magatartással és azzal az önértékes arckifejezéssel, a melyet minden embernél tapasztalhatunk, a ki hivatalosan valahol elnökölni. Két ülök követte őt, nem kevésbé komoly arccal. Utánuk hat kis leány jelent meg — valamennyien szőkék és kék szeműek — virágokkal és szalagokkal felekesítve. A kezeik ugyan kissé vörösek voltak, de fel lehetett bennük ismerni az ártat-

lanság kezeit, a melyek hivatalosan vannak a sorshuzást végrehajtani.

Belépésüket nagy zivaj fogadta, a mely részint a krisztáni sorsjáték igazgatónak színéről színre való láthatása felett érzett örömet, részint pedig a türelmetlenséget fejezte ki, a melyet az által keltettek, hogy nem jelentek meg hamarabb az emelvényen.

Azért volt velük hat kis leány, mert az emelvény asztalán is hat urna állt, a melyekből mindegyik huzásnál hat számnak kellett kijönni.

Mindegyik urnában a következő tíz szám volt elhelyezve: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0, a melyek a millió egyesit, tízesit, százaset, ezreseit, tízezreseit és százazreseit képviselték. A millió számra azért nem volt külön urna föllállítva, mert a sorshuzás e módszerénél az a szabály, hogy ha a hat 0 egyszerre huzatik ki, ez a milliódik számot képviseli — következésképpen az esélyek valamennyi számára egyenlően vannak felosztva.

Az is előre meg volt határozva, hogy a számo-

ség türelme csak egy pillanatra kifáradt volna. Igaz, hogy a nyeremények összege minden egyes huzással emelkedett, nőtön nőt az izgatottság és senkinek se jutott észbe elhagyni a helyét, még azoknak se, a kiknek a számát kihuzták és a kik következésképpen többé semmit se remélhettek.

Igy tartott egy óráig, a nélkül, hogy valamely figyelemreméltó incidens történt volna. Mindazonáltal a 9672-ik szám még nem jött ki — tehát még volt rá lehetőség, hogy megnyerje a főnyereményt.

— Ez jó jel Sandgoistra nézve, — mondá a tanár egyik szomszédja.

— Mégis csak csodálatos volna, ha ő zsebelné be a főnyereményt, noha ugyancsak jó száma van! viszoná egy másik néző.

— Bizony jó ám! — viszoná Hog Sylvius. — De ne kérdezze tölem, hogy miért jó... Valóban nem tudnám megmondani.

Ekkor kezdődött a második sorozat huzása.

Ez a sorozat csak kilencz nyereményt tartalmazott. Itt már a dolog csakugyan kezdett érdekessé válni, mivel a kilenczvenegyetik kihuzott sorsjegyet ezer márkát nyert, a kilenczvenkettedik kétezert és így tovább a kilenczvenkilencedikig, a melynek nyereménye kilenczezer márká volt. Az olvasó még nem felede el, hogy a harmadik sorozat csupán a főnyereményt tartalmazta.

A 72,521-dik száma sorsjegyet ötezer márkát nyert. Tulajdonosa egy derék tengerész volt, a kit az egész közönség megjelzett. Az érdemes férfi nagyon méltóságteljesen fogadta a megtisztelő tüntetést.

A 823,752-ik száma sorsjegyet hatezer márkát nyert. És mily nagy volt Hog Sylvius öröme, mikor Joel megmondta neki, hogy a sorsjegyet tulajdonosa nem más, mint a bájos Helmböe Szögfrida, Bambleban!

De ekkor egy inezidens történt és az egész közönség nagy izgatottságban volt, a mely hangos zugásban nyilvánított. Mikor a hétezer márkás kilenczvenhetedik nyereményt kihuzták, egy pillanatra azt lehetett hinni, hogy a sors Sandgoistnak kedvez, legalább hétezer márká erejéig.

A nyert sorsjegyet száma 9627 volt. Csak negyvenöt hiányzott a Kamp Ole sorsjegye számától!

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* Kóstoló mester is akad már Párisban a többi sajtósági kenyérkereső között. Ez egy hajdani híres szakács, ki most — nyugodalomba vonulva — napról napra csak annyi munkát végez, hogy ebéd idején kocsival járja főrangú megbízónak konyháját s a már elkészített eledeleket megkóstolja s esetleg még javít rajta. E csekély munkáért a híres férfi nagy fizetést kap az előkelő hölgyektől.

* Papok sztrájkja utótt ki az argentinai köztársaságban. A kormány rendeletet adott ki, melyben a misékért, esketésekkért, temetésekkért s más egyházi teendőkkért járó díjakat szabályozta. A papok e rendelet ellen tömegesen tiltakoznak s vonakodnak egyházi funkciókat végezni. Most a templomok nagy része zárva van, harangszót sem lehet hallani, mintha az egész ország egyházi átok alatt lenne.

* Gyors számítás villamoság segítségével. A párisi akadémiánál egy Lucas által készített villamos számológépet mutattak be, mely bármely fokú algebrai egyenletet képes helyesen megoldani, de csak egész számokkal.

FRIGYES CSÁSZÁR HALÁLA

A nagy kinszenvedő kinszenvedett e hó 15-én. Ez év március 9-én, atya halála napján lett uralkodó s június 15-én már megszűnt élni, 99 napig tartott hát csupán uralkodása, sokkal rövidebb ideig martirotságánál, melynek kezdete jóval megelőzte trónralépését, hogy együtt érjen véget mind a kettő.

Csak 99 nap uralkodás, melyre pedig oly soká kellett várakozni. A boldogult Vilmos császárt oly életszivósággal áldotta meg a gondviselés, mely egyedüli példa gyanánt áll mindazok között, a kik az ó-, közép- és új-korban koronát viseltek valaha. III. Frigyes már 57-ik évében vala, midőn atyját elszölytá az élk sorából a halál, oly korban lépett tehát trónra, melyben mások már évtizedeket töltöttek azon. Hiszen a vele egykorú I. Ferencz József osztrák császár és apostoli magyar király uralkodásának már 40-ik esztendejét kezdte meg, midőn III. Frigyes számára megnyílt az uralkodás.

Ám ő várt szívesen, zugolódás nélkül, s talán ő volt az, a ki legbuzgóbban imádkozott, hogy a mennyei gondviselés minél hosszabba nyújtsa annak élete fonálát, a ki e század legnagyobb történelmi alkotását oly dícsőségesen teremtette meg, mert a Hohenzollernek erényei között első sorban áll a szülők iránti tisztelet és odaadás.

De a természet sorrendjét tartva szem előtt, mely úgy rendel, hogy a fiu túlélje az atyját, mégis gondolt arra az időre, a midőn ő neki kelend átvennie a nagy örökséget, ő rá szállanak majd az uralkodás gondjai. S gondoskodott arról, hogy azok ne találják készületlenül.

A férfikort ért trónörökös nem hagyta magát elkápráztatni a harci dícsőségtől, mely hadvezéri fegyverét elhalmozá, hanem arra gondolt, hogy benne egykor kész uralkodót találjon a majdan reá szállandó korona, s ha nem vett is részt az uralkodásban atya életében: minden idejét, minden gondját önkiképzésére fordította, tanulmányozta a különböző országok alkotmány- és kormányformáit, berendezését és intézményeit, népek, nemzetek fejlődésének a törvényeit, a valódi haladás feltételeit, a gondjaira bizandó nép természetét, gondolkodását, szükségleteit, az újkor nagy eszméit, szabadsági vívmányait, humanitárius szellemét s mindezek tanulmányozása alapján nem csupán magas látkört szerzett szellemének, hanem igazságok fölismerésére jutott, melyek komoly, megingathatatlan meggyőződésé szilárdultak benne s vezérlő princípiumaivá lettek életének, melyek ugyan erkölcsi lehetlenségévé tévék számára részt vennie egy oly kormányzatban, mely más vezéreszmék után indult, de melyekről tudni lehetett, hogy azok fogják átvenni a vezérlő szerepet, mihelyt az állam élére kerül.

Úgy is lön. Abban a manifesztumában, melylyel uralkodását megkezdte, bizonyosságot nyújtott a világnak, hogy benne az emberiségnek, a békének és a béke műveinek, a haladásnak, a szabadságnak egy oly igaz barátja lép a világrész ma leghatalmasabb államának trónusára, a minőhöz hasonló kevés akad még a koronás fejedelmek között. A közjólét, az alkotmányosság, kereskedés, ipar, tudományok és művészetek s mind az, a miben a népek milliói boldogságukat keresik, — egy ragyogó és szép

jövőt látott föltárulni maga előtt az új császár szavaiban, melyek hogy valóságú is váljanak, ahoz nem volt egyébre szükség, mint arra, hogy eszméit megvalósítani a fennkölt lelkületű uralkodónak elég ideje is legyen.

S itt a mély tragikum III. Frigyes császár életében. Ez az elengedhetetlen föltétel elmaradt, a végzet nem engedé, hogy már most tanui lehesünk a népboldogítás ama magasatos, áldásos folyamatának, melyet ő megindítani akart.

A gyilkos betegség megakadályozta a legnemesebb szándék kivételét, mely valaha uralkodót lelkesíthetett. A kopsorsó bezárlt e rövid uralkodása dacára is dícső fejedelem fölé...

Bezárul-e vajjon ama korszak előtt is, a melyt ő megnyitni akart? S eszméi vajjon ő vele sirba szállnak-e?

Ez a nagy kérdés!

Eltetmetni örökre bizonynyal nem lehet. Történelmi tény lett, hogy egy császár proklamálta a világnak s hogy egy uralkodó kívánta utódaira hagyni örökül. Lesz az utódok között bizonynyal, a ki fölkarolja egyszer és megvalósítja. De vajjon a közvetlen utód lesz-e az, a ki e magasatos tisztre vállalkozik?

Erre feleletet ad majd a közel jövő.

Az új császár még fiatal ember, könnyebben befolyásolható. Kérdés, az élk szavára hallgand-e jobban, vagy a sirból hozzá szóló intelemre. Az élk mellett esudálatos sikerek szólnak, melyek nagytatja uralkodását oly dícsőséggé tévék, a ki szintén ezekre hallgatott s a kik

nem fogják elmulasztani, hogy a most elhunyt császárpolitikai végrendeletét egy nemeslelkű ember ábrándjainak, álmodozásainak tüntessék föl, melyekkel még kísérletet tenni is veszedelmes.

De ne vágjunk jóslatgatásokkal a jövő elé. Hízen nem sokára úgy is megjön a felelet. Értjük be azzal az alkalommal, hogy az új császárt, a ki most trónjára lép, elete pályájának eddigi fővonásaiban bemutassuk s néhány jellemző adatot soroljunk elő az elhunyt császár életéből.

AZ ÚJ NÉMET CSÁSZÁR.

Frigyes Vilmos Viktor Albert, III. Frigyes császár és Viktória angol királyi hercegnő első szülött fia 1859 január 27-én született, oly időben tehát, midőn a honfui remények kezdtek éledezni Poroszország államéletében. III. Napoleon híres újévi köszöntője közeli háborút gyanítottat, Olaszország jalkiáltása élénk visszhangra talált Németországban is, és Ausztria készülődni kezdett, hogy elhárítsa a feje fölé gyülő veszedelmet.

A politikai viszonyok illetén állásában kétszerez bizalommal fogadták az akkori regensz hercegnék, a későbbi I. Vilmos császárnak férfias szavait, melyeket a nemzet képviselőihez intézett s melyekkel fölhevta őket, hogy őrizzék meg minden körülmények között Poroszország zászlóját, melyre az «Isten kegyelméből való monarchia, a törvényhez és alkotmányhoz való

A BARCELONAI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁS MEGNYITÁSA.
Barcelona polgármestere üdvözi a gyermek királyt és a királyi családot.

kat egymásután fogják kihuzni az urnákból, és a huzás annál kezdődik, a mely a közönségtől balra állt. A nyert szám ekkép a nézők szeméi előtt fog aláhullni a százezeresektől kezdve le az egyesekig. Elképzelhető, hogy e huzási mód mellett milyen izgatottsággal fogja mindenki nézni, hogyan növekednek nyeresei esélyei minden egyes kihuzott szám után.

Pontban három órakor az élnök jelt adott a kezével és az ülést megnyitottanak nyilvánította. A hosszú moraj, a mely erre a kijelentésre támadt, néhány perczig tartott s aztán némi csönd következett.

Ekkor az élnök felkelt. Nagy meghatottsággal mondotta el a kis alkalmi beszédét, a melyben sajnálni látszott, hogy a mi esik minden egyes sorsjegyre egy-egy főnyeremény. Aztán elrendelte, hogy a legelső sorozat huzása elkezdődjék. Ez a sorozat, mint tudjuk, kilenczven nyereményt foglalt magában, a huzás tehát bizonyos időt fog igénybe venni.

A hat kis leány elkezdett automatászerű szabályossággal működni, a nélkül, hogy a közön-

III. FRIGYES CSÁSZÁR.

ragaszkodás, igazságosság, Istenbe vetett bizalom és felelem» vannak följegyezve.

A politikai láthatáron fölvonuló s később ki is tört vihar ez első fellegeinek jelentkezése idején ajándékozta meg Viktória hercegnő Frigyes Vilmos kir. herceget az első szülött fiúval, kinek első nevelését s utóbb első oktatását is dr. Hintz-peter vállalta el, ki mellé aztán mint katonai nevelő Gottberg táborkari őrnagy is csatlakozott. E férfiak vezetése alatt növekedett a herceg tizenegyedik éveig, a mikor is a tudományos és katonai szakma tantárgyain kívül a konfirmációra is elő kezdtek készíteni. A vallási oktatást aszabadelvű gondolkozásáról híres Persius lelkész

Közel három évig jártak a királyi hercegek a kasszeli gimnáziumba s Vilmos herceg 1874-ben január 24-én, tehát tizennyolczadik születése napján tette le az abiturienek vizsgáját, mely nálunk az érettségi vizsgának felel meg s ugyanakkor nyilatkoztatták nagykorunak.

Csakhamar ezután megkezdte katonai pályáját s mint tiszt belépett a Potsdamban állomásozó első testőr-ezredbe, hogy a gyakorlati szolgálatba is bele gyakorolja magát. A herceget abba a zászlóaljba sorozták, melynek egykor atyja volt a parancsnoka. Frigyes császár, akkor trónörökös, az arcvonal elé lépve, a következő szavakkal mutatta be a fiát a legénységnek: «Különös örö-

Az új pár az esküvő után Potsdamba költözött át, a hol Vilmos herceg befejezven az 1-ső gyalog-testőr-ezrednél szolgálati idejét, az ugyanitt állomásozó testőr-huszárezredbe lépett át, hogy a lovas katonai szolgálatot is elsajátsíssa. Az ifjú herceg nagy kedvteléssel és buzgalommal látott neki a lovas szolgálatnak s az 1883 és 1886 közti időben ezredparancsnoki állásra vitte a porosz testőrségnek e kiválasztott lovas ezredében s csak ez év január 24-én, 29 éves korában hagyta oda e megkedvelt állását, a mikor is vezérőrnagygyá s a 2-ik gyalog-gárdaezred parancsnokává léptették elő.

Potsdami tartózkodásának ideje alatt, az

AUGUSZTA CSÁSZÁRNÉ.

Reichard és Lindner berlini udvari fényképész fényképe után.

vette át, a mi mindenestre jellemző a választást megejtő szülők gondolkozására.

Úgy az apa, mint az anya a gyakorlati élet számára ohajtván fölnevelni fiaikat: 1874-ben a kasszeli gimnáziumba küldték fiaikat, Vilmost és testvéröccsét, Henrik herceget, meghagyatván, hogy a hercegek tökéletesen abban az elbánásban részesüljenek, mint az iskola többi növendékei s rangjuk és származásuk kedvéért ne történjék javukra semmi megkülönböztetés. És e rendelkezés komolyan volt kiadva és szigorúan meg is tartatott. A hercegek még külsőleg is az intézet többi növendékeihez hasonló módon viselkedtek, velük egyenlő ruhában jártak, a ki szerény, feltűnést kerülő, fesztelen és életvidor viselkedésüket megfigyelte, meglepetten kellett értesülnie, hogy itt uralkodó házbéli hercegekkel van dolga, kikre esetleg egy hatalmas birodalom koronája néz.

möme szolgál, hogy fiam ugyanazon iskolát van hivatva végig járni, melyet másfél évvel ezelőtt magam is szerencsés voltam vezényelhetni, s melynél töltött időmhöz katonai pályám kezdetének legszebb emlékei fűződnek.»

Fél évi katonai szolgálat után Vilmos herceget a bonni egyetemre adták, hol több felévi tanulmányt végzett s aztán újra folytatta a katonai szolgálatot Potsdamban.

1880 tavaszán emlékezetes örömnappal ült a trónörökös család. Vilmos herceg ekkor váltott jegyet *Augusta* Viktória schleswig-holsteini hercegnővel. Tekintettel azonban a menyasszony atyjának 1880 januárban bekövetkezett halálára, a fiatal pár nyilvános eljegyzését egész júniusig elhalasztották. 1881 téli szakán végén a boldog frigy egyházilag is megáldott. Február 27-én ment végbe a fényes esküvő a berlini régi királyi palota kápolnájában.

1881—1887 közti idő alatt Vilmos herceget négy fiugyermekkel ajándékozta meg neje, kik közül az 1882-ben született Frigyes Vilmos Viktor Ágost Ernő a legidősebb s most már trónörökös. A többi gyermekek Frigyes, Adalbert és Ágost Vilmos.

Vilmos császár még ép, erőteljes aggyastán, III. Frigyes császár egy századévet ígérő szervezetű daliás szép alak vala, mikor Vilmosnak az első fia megszületett. Apa, fiu, unoka és dedunoka egy képre festették le magokat s akkor mondá az aggy Vilmos: «Ime négy császár egyszerre!»

Valamint a most elhunyt Frigyes császár és a mi felséges uralkodónk, úgy a most trónra jutott Vilmos és a mi trónörökösünk is csaknem egy koruak, a mennyiben Rudolf trónörökös főherceg egy egész félévvel sem idősebb az új német császárnál. Kettejük közt meleg benső barátság áll fenn, gyakran látogatták meg egymást,

mindeniknek ezrede van a másik birodalom hadseregében, s egyenruháik is a megfelelő ezredéi. Az az arczkép is, melyet ez alkalommal bemutatunk, e benső viszony jele. A mi trónörökösünk utolsó berlini látogatásakor vétették le együtt magokat. Az a jó viszony, mely szíveiket összeköti, szintén egy biztosítéka lesz annak a megnyugtató tudatnak, hogy azt a szövetséget, melyet egymással egyiknek a nagyapja, másiknak az atyja kötött, ez a kettő felbontani nem fogja, sőt még bensőbbé tesz, ha egyszer mind a kettő trónra kerül.

Vilmos herceg, mint porosz király és német császár, a *II. Vilmos* nevet veszi föl.

jelentette volna. Ez el is maradt, s Frigyes császár három havi uralkodásának egyik legszebb dokumentuma lesz mindig, méltó a proklamációhoz, melyet népéhez intézett és ama leveléhez, melyet trónraléptekor Bismarckhoz írt. Puttkamer azonban nem maradhatott meg miniszternek, Frigyes császár fölmentette őt június 9-ikén. A gyors fölmentés Bismarckot is meglepte, kinek Puttkamer sógora.

III. Frigyes császár teljesen igazolta azok várakozását, a kik addigi életét, gondolkodását és érzelmeit ismervén, egy rendkívül művelt, humanus, népére sokat adó s annak javát uralkodói legfőbb gondjainak valló fejedelmet vártak benne.

czia fegyverek nagysebeket ütöttek. Frigyes Vilmos családi légköre nem arra való volt, hogy a serdülő ifju keblét ambícióktól duzzasztotta volna. Az anya különös, sőt különöz természeténél fogva a királyi család híján volt annak a melegségnek, mely a legegyszerűbb polgári ház beleletét is megaranoyzza. A csinos szöke hajú, kék szemű ifju a tudományos és művészi nevelés mindama javaiban részesült, melyeket a királyi ház nyújthat. Végigjárta a mellett a katonai iskolát s a katonai élet rangfokozatait. Mikor a porosz állam első ízben kezdte szárnyait próbálgatni a dán háboruban, Frigyes Vilmos, az öreg Wrangel parancsnoksága alatt, mint altábornok vett részt.

II. VILMOS CSÁSZÁR.

Reichard és Lindner berlini udvari fényképész fényképe után.

AZ ELHUNYT CSÁSZÁR ÉLETÉBŐL.

III. Frigyes császár szintén pénteki napon hunyt el, mint atyja, az aggy Vilmos császár. E rövid uralkodás alatt is elég jelét adta nemes szívének, szabad gondolkodásának, s annak, hogy uralkodni akar és tud. Csak néhány nap előtt a porosz belügyminiszterhez, Puttkamerhez intézett királyi kéziratban a választások szabadsága mellett emelte föl szavát. Éles szemrehányás volt ez a konzervatív és reakcionárius irányú miniszternek, ki az utóbbi választásoknál is nagy erőszakosságokat követett el. A császár azt kívánta, hogy levele közzétessék azzal a törvénnyel együtt, mely a képviselőválasztások ciklusát három évről öt évre hosszabbította meg, s melyet a császár nem szivesen szentesített. Bismarck közbelépett, hogy a császár kéziratának közlése elmaradjon, mert az ellenzék győzelmét

Hős katona volt ő is a csatatéren, nagy győzelmek emléke fűződik nevéhez. De ő a háborut mindig csak szükséges rossznak tekintette, s a hadi dicsőség nem elégitte ki, sőt lehangolá lelkét. Ő a béke nagy alkotásaiban kívánta keresni vágyainak kielégítését, s míg atyja inkább volt kizárólag katona s inkább volt szerencsés, mint nagy tulajdonokkal ékeskedő uralkodó: addig fia egyuttal polgár is s a saját személyében egyesíté azokat a képességeket, melyek egy jó uralkodásnak képezik biztosítékait.

Frigyes Vilmos herceg (III. Frigyes császár) 1831 október 31-én született, abban az időben, mikor a Napoleon korszak után a kis porosz állam az erőtgyűjtés, a takarékoság, a nélkülözés idejét élte. A porosz királyi ház tagjai részint okos elvből, részint a viszonyok kényszerűségéből rá voltak szorítva, hogy éjt-napot együvé tevő munkával tatarozzák azt a trónt, melyen a fran-

Gyorsan következtek azután Poroszország sike-rei a harcmezőn s a politikában egyaránt. Az osztrák háboruban Frigyes Vilmos már mint gyalogsági tábornok vett részt, sőt Szadovánál mint a 2-ik hadtest parancsnoka szerepelt.

A Szadovánál beveződött osztrák-porosz háborut alig három év múlva az új korszak világrendítő háboruja: a porosz-francia háboru követé. Frigyes Vilmos azt az utasítást kapta, hogy a délnémetországi egyesült haderő élén, mint a 3-dik hadtest parancsnoka jelenjék meg a sikon. Hogy őt rendelték a bajor csapatokból alakult 3-ik hadtest parancsnokává, az intéző körök tapintatáról tanuskodott. A kedélyes bajorok sohasem voltak benső ragaszkodással a kimért, durva éjszak-németek iránt. De mikor Frigyes Vilmos a délnémeteknél a parancsnokság átvételére megjelent, határtalan lelkesedés fogadta, mely bizonyára első sorban a szeretetreméltó, humanus

embert s nem a trónörökösöt illette. Egy bajor katona lelkesedéséről, kivel a trónörökös esetleg szóba állt, maig beszélnek s a rege fírl-fira fog szállani tovább, mindaddig, míg a dél- s észak-német ellenkező természetét nem alakul. «Lett volna csak főséged a vezetőnk — szól a katona a trónörököshöz — 1866-ban, majd adtunk volna tudom az átkozott poroszoknak.» A trónörökös jót nevetett a naiv lelkesedésén. — Az egyesült német hadsereg harmadik hadtestét az egész porosz-francia háború alatt a szerencse kísérte s babéra Frigyes Vilmos halántékai körül fűződött. Ez a hadtest vívta a weissenburgi véres csatát, az övé volt a wörthi diadal. Azután áthaladt a Vogeseken, elfoglalta Vitryle-Francaist, Chalonsat, Epernayt. Midőn Mac-Mahon Metznek húzódtott, a porosz harmadik hadtest kettőzött, menettel indult utána, érte utól Sedánnál s döntötte el megjelenésével a világraszóló csata sorát. Napoleon elfogatása, a francia köztársaság kikiáltása, Páris ostroma és kapitulációja gyorsan követték egymást. E közben megszületett az új német császárság s Frigyes Vilmos a háború végeztével mint tábornagy ment élvezni a nyugalmat. Ez volt az első eset, hogy porosz királyi herceg a csataterén szerzett érdemeiért megnyerte a marsalt-botot.

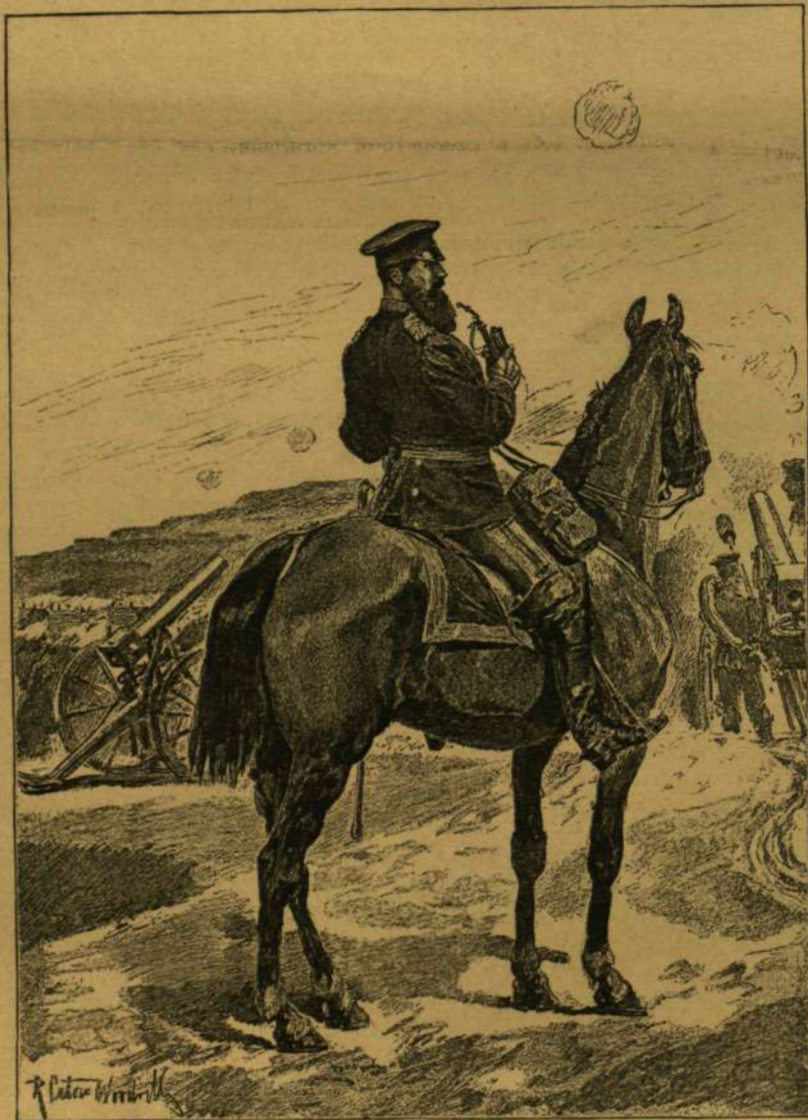
Mindig ott volt, a hova a kötelesség szólította; kötelességét, lett légyen az diplomáciai képviselő, katonai szemle, vagy tudós társaságok fogadása, betöltötte mindig emberül. Element odáig, a meddig tiszte parancsolta, de egy hajszállal sem tovább s miként a hadseregénél, úgy a különböző hivataloknál sem tudódott ki, hogy mire is van hát tulajdonképp hajlama Frigyes Vilmosnak.

Személyisége mindig annyira háttérbe vonult a szoros kötelesség előtt, mintha ő lett volna az a pomerániai, a kinek összes hivatása abban áll, hogy a regálára hallgasson.

Mikor a fanatikus Nobiling az öreg császárt arczba lötte, Frigyes Vilmos kis időre az állami ügyek élére jutott. A császár nem teljesíthette betegsége miatt uralkodói teendőit, törvényes utódjának kellett helyt állania. Uralkodása rövid idejében ép oly kitünő hivatalnok volt, mint a minő katona Wörthnél. A mit a más által intézett politika parancsolt, elvégezte emberül. Jun. 3-án neveztek ki helyettes uralkodónak. Junius 10-én a pápának megköszöni a császár szerencsétlensége fölött nyilvánított részvétet. Együttal ugyanabban a köszönő levélben adja a kuriának tudatára, hogy az egyházi politikai viszályban engedelményt nem tehet. Epen abban a tónusban beszél, a mint Bismarck politikája akkor kívánta. Rómába Bismarck utasításából azért ment, hogy a német-olasz barátság útjait egyengesse s egyttal koszorút tegyen a Viktor Emánuel sírjára. De Rómában lenni s a pápát nem látni, ez nem járja és Frigyes Vilmos kísérétével együtt megjelent a Vatikánban. A fogadás szívélyes volt. A pápa azonban melegen érdeklődni kezdett a németországi katolikusok iránt. Hiába jelentette ki a trónörökös, hogy semmi politikai nyilatkozattételre nincs felhatalmazva, a pápa ismételve visszatért a szorongatott német katolikusok és püspökeik védelmére. Elmondta, hogy élete legfőbb óhajta, hogy a béke az egyházban mindenütt helyre álljon, kifejezte reményét, hogy a lendő császár s látogatása nagyban hozzájárulhat a béke áldásos művéhez. A trónörökös pedig megköszönte az iránta eképp kifejezett bizalmat, igérte, hogy a pápa szavait főséges atyjának tudomására juttatja, ő azonban semmi nyilatkozatot sem tehet, mert hát ő Rómába egyszerű látogatás céljából jött s nem azért, hogy politikát csináljon. — Ez történt

1883-ban december 28-dikán, Frigyes Vilmos életének ötvenkettedik évében.

Mikor híret hozták, hogy a trónörökös gégebaja komoly fordulatot vett, Vilmos császár azt mondta: «Fritz kövesse utasításomat. Egy inasal és orvosával húzódjék el minden társadalmi érintkezéstől, még családjától is. Ismerem én Fritzt természetét. Merő udvariasságból, hogy egy theatestélyt félbe ne szakítson, kész kiállni a polki kinokat. Ha pedig magára marad, nem is kell másra, udvariasságra s egyéb tekintetekre gondolni, csupán magára s tudom, hogy meggyógyul. Fritz gondoljon csak magára.» Egyszer nem fogadta meg Frigyes Vilmos a felülről jött szót s ez is élete veszélyeztetésével járt. Ha pedig apja szavát megfogadja s csendesen félre vonul, messze a katonai szemlék unalmától, a politika gyötrelmeitől, a családi élet csendes izgalmaival s mindenekfelett az orvosi konziliumoktól s nem engedi piszkáltatni, csipkedtetni gégejét, nem lehetetlen, hogy kiheverhette volna a végzetessé vált bajt.

FRIGYES VILMOS AZ 1870/71-KI POROSZ-FRANCZIA HÁBORÚBAN.

Életéből följegyzett egyes vonások sokkal inkább jellemzik személyes szeretetreméltóságát, mint összes hadi dicsősége. Följegyzünk ezekből egynéhányat.

Frigyes Vilmos 1858-ban lépett házasságra az angol királynő leányával, az 1840-ben született Viktória hercegnővel. Mikor Londonban hire futamodott, hogy az angol királynő leányát egy porosz herceg veszi el, az előkelő angol világ ajkbiggyeszteséssel fogadta az új királyi rokonságot. A magas körök, valamint az élelapok gonosz éleket faragtak a gyöngé lábón álló porosz trónusról, a koldus német hercegekről. A «Punch» a többek közt egy törzképen lefestette, hogyan osztozkodnak a német hercegek egy elhalt angol hercegre ruháján. Midőn pedig a parlament előtt javaslata hozták, hogy Viktória hercegné, a német trónörökös jegyese javára évenkénti 300,000 forint gombostűpénzt adjanak, attól tartottak, hogy a parlament a javaslatot elveti, vagy, a mi még rosszabb, egész illetlenül heteken át tárgyalja. Ekkor érkezett meg Frigyes Vilmos Londonba, melynek előkelő körei, kivált pedig hölgyei, annyira megszerették az impozáns termetű, szőke hajú, kék szemű, férfias trónörökösöt, hogy a gombostű-

pénz megszavazása többé nehézségbe nem ütközött.

A trónörökös tagja volt a «Royal York zur Freundschaft» című szabad kőműves páholy-nak. Mikor a páholynek új épületet emeltek, a lakomán Frigyes Vilmos a következő toasztot mondta: «Jól tudják önök, hogy szívesen fáradozom a szabadkőműveség nemes céljaiért, mindaddig, a míg e szövetség megmarad alapszabályai mellett. Ezzel szemben nem azt mondom, hogy a régihez csökönően ragaszkodjunk. Jel-szavunk ne a megállapodás, hanem a haladás legyen. E törvényes alapon nyugodt haladás nevében nyujtsunk egymásnak kezét».

A tudományok iránt mindig előszeretettel mutatott, minek egyik oka bizonyára az is volt, hogy fiatal korában Curtius Ernőt, a kiváló tudóst és író adták mellé nevelőnek. A művészetek iránti előszeretettel Angliával való barátságos viszonya igazolja. Bécsben meg is látogatta Angeli műtermét s a művészt meghívta magához Potsdamba, bevezette családjá körébe, hol mindig tudományos és művészeti kérdésekről volt a szó, politikáról soha. Angeli tudvalegőleg le is festette a trónörökös arcképét. Ugyancsak Angeli vezetése mellett sokat foglalkozott a festéssel s ügyesen tud bánni az ecsettel. A tudomány és irodalom iránti hajlamairól szólva, megemlítjük itt, hogy kivált a történetírás iránt érdeklődött. A köigsbergi egyetem tiszteletbeli doktorává nevezte ki, sőt tiszteletbeli rektora a köigsbergi, bonni és oxfordi egyetemeknek is.

Most egy éve, hogy Angliába utazott torokbaját gyógyítani. Jelen volt anyósa, az angol királynő uralkodásának 50 éves jubileumán. Ez alkalommal mondta utolsó nyilvános beszédét. Szűk családi körben tartott ebéd alkalmával megemlékezett Albert hercegről, a királynő korán elhunyt férjéről, s kinyilatkozta, hogy mindenben Albert herceggel kíván hasonlítani. Az elérkeznyült királynő így felelt: «Mindenden bátran veheted mintaképek boldogult férjemet. Csak egyben ne vedd annak, a korai halálban!»

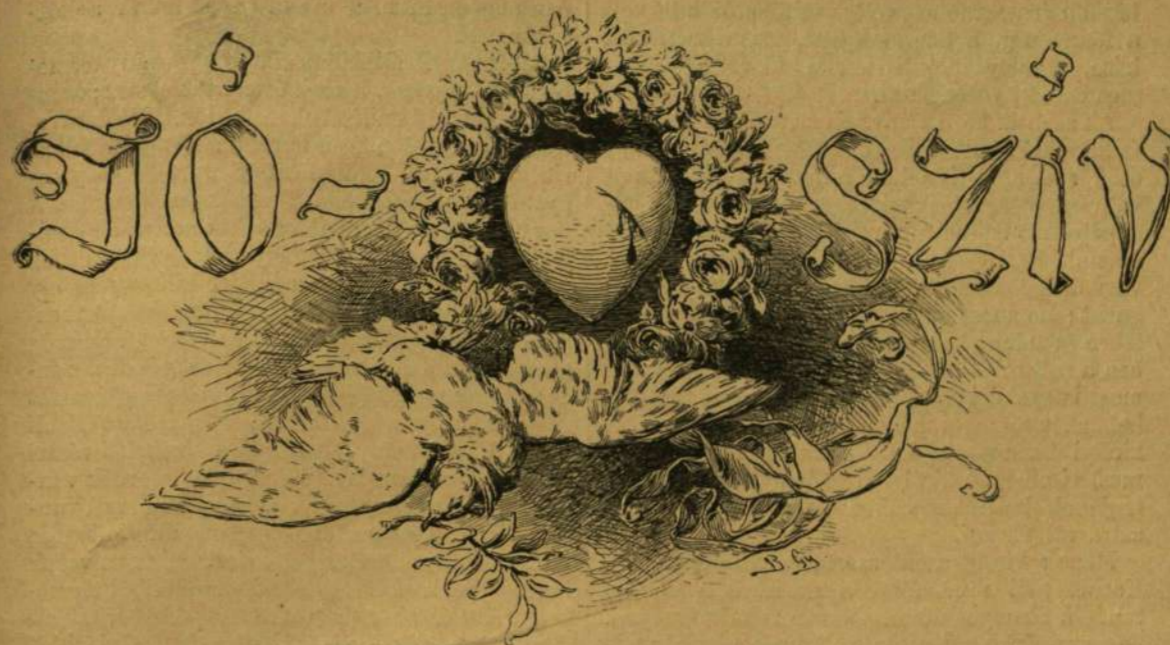
Hogy épen ebben követte oly hűségesen! A mult ősszel a trónörökös gégebaja már oly veszélyessé vált, hogy enyhébb éghajlatot kelle keresnie. Így jutott San-Remóba mult év november havában, s ott töltötte az egész telet s a tengerparti üdülő helyet csak akkor hagyta el, midőn a császár haláláról a szomorú értesítés megerkezett.

Ekkor előállott a kötelesség, hogy az uralkodást átvállalja. Halálos sebbel a torkában indult el a nagy útra, nem tudhatva azt sem, életben sikerül-e Berlinbe eljutnia. De a kötelesség hívta s ő nem habozott.

Uralkodása igazi vértanúság közt folyt le. Örökké ott látta szemébe vigyorogni a halált. E mellett kimondhatatlan testi kinok gyötörték. Többször volt már egészen a halál révén, a megfúlás, a vérmérgezés, az éhenhalás veszélyének kitéve. E mellett családi gondok s egy élezel-nak elvesztése fölötti aggodalom is gyötörték.

És ez a férfi ily helyzetben, a halál tudatával és kinjaival, ép egészséges ember módjára, annak erélyével és pontosságával végé az államügyeket. Dolgozott, mint egy hivatalnok, kihallgatásokon fogadta az államügyekben vele érintkező minisztereket, főhivatalnokokat, oda ült íróasztalához s órahosszat görnyedt az akták fölött s ha nem volt ereje vagy megütiltötték fölkelnie, ágyban folytatta a munkát, ott irt és fogadta az előterjesztéseket.

A hősiességnek azt a példáját nem bírja fölmutatni semmiféle csatater. Itt az ó-kor antik jellemeihez kell visszatérnünk, hogy ehhez valamennyire hasonló példára akadjunk. Olyat, mely a kötelesség- és hivatásérzetnek ezt a hősiességét fölülmúlva, még ott is alig találunk.

A «JÓ-SZIV».

Az árvízkarosultak fölegyelése céljából Tisza Kálmáné, a miniszterelnök neje kezdeményezésére alakult bizottság, mely oly szép eredményre kezdte meg a jótékonyági országos mozgalmat, állandó fog maradni s mint marandó szervezet veendi kezébe az emberszeretet munkáját. Alapszabályait már fölterjesztette s azok jóváhagyási záradékkal ellátva már leérkeztek, úgy hogy a «Jó-sziv» egyesület alakuló közgyűlése e hó 19-ikén már meg is lesz tartható.

Természetes, hogy ezentúl nem csupán az árvíz által sújtottak segélyezése, hanem más jótékonyági és emberbaráti czélok ápolása is gondjai és föladatai közé fog tartozni. Neve megmarad a Jókai Mór által ajánlott s már használatossá vált «Jó-sziv», s az egyesület által kiadandó nyomtatványok a «Jó-sziv» jelvényével lesznek ellátva, melynek rajzát Benzur Gyula készítette s melyet ez alkalommal mi is bemutattunk.

A rajz rózsakoszorúban egy vérvő szívet mutat, mely alatt egy kiterjesztett szárnyú fehér galamb viszi csőrében a vigasztalás olajágát. A szívtől jobbra és balra szalagírásban olvasható e szó: «Jó-sziv».

A kibocsátott gyűjtőlevele homlokán szintén ez a jelvény díszel, jeleül annak, hogy csak az e jelvényvel ellátott ivatek a hitelesek, s hogy a közönség óvatosságra intessék az adakozásokat netalan jogosulatlanul gyűjteni akarók irányában.

Az adakozásra való föl hívás szövege, melyet Jókai Mór szerkesztett, a következőleg hangzik:

A «Jó-sziv» felhívása a jó szivekhez.

Hazánkat ez évben súlyos elemi csapás érte. Magyar alföldünk egy része árvíz alatt van. Ezekre megy a száma, a kiknek hajléka romba dült, a kiknek ez évben nem lesz aratásuk.

S az árvíz estendeje áldott év szokott lenni azokra, a kiket a csapás megkímélt. Azokhoz, a kik ez évben bőven fognak részesülni Isten áldásában, fordulunk segélyért, azoknak számára, a kik mindenüket elveszték. Olyan lesz ez adomány, mintha Isten oltárára tennők azt le.

Nem kellenek ide ékes szavak: kérdezz meg mindenkit saját jó szívével, mivel tartozik a szegényeknek, s a «Jó sziv» adójából fel lesznek emelve a ledült hajlékok, meg lesznek mentve az inségtől a magyar nép legmunkásabb ezerei.

Hiszszük, hogy a számalom könyecseppje győzn fog a vízőlön felett.

Minden adakozás nyilvánossá lesz téve.

Budapest, 1888. május havában.

A központi bizottság A pénzügyi és sorozási bizottság nevében:

Tisza Kálmáné Gróf Károlyi Sándorné Gróf Apponyi Albert Gróf Zichy Ferencz elnökök.

A t. e. elnök teljes bizalommal kértnek, tekintettel a gyűjtő-vele szigorú elkényvelésére, azokat — akár történet aldirás, akár nem — a központi bizottság pénztárnokához, Lukács Antal úrhoz, Budapest, bányász-utca 7. visszaküldeni.

LÁTÁS HALLÁS UTJÁN.

Az adomabeli obsitos többek közt azt is elhittette jámbor közönségével, hogy a sarkvidék felé nem képes senki sem halanni, a ki olvasni nem tud, mivel a szájból kijövő szó a rettenetes hidegben azonnal betűkké fagy meg. Ha nem is ily adomaszerű alakban, de mindenesetre elég sajtáságosan, jóformán napról-napra szaporodnak azok a tünetek, melyek a látás és hallás szoros összeköttetését bizonyítják, s különösen azok, midőn egyes hangokkal állandó színérzék áll kapcsolatban.

Körülbélül másfél évtizede, hogy Európa legjelesebb élettan-buvárai közül egyesek foglalkoznak e kérdéssel s több ízben sikerült oly egyéneket vizsgálniok, kiknél e tünetek erősen mutatkoznak. Petrono olasz tanárnak volt egy embere, ki minden zenehangnál valami színt érzett. Az egyes színeket nem volt mindig képes egész világosan megkülönböztetni, azonban a magas hangokat mindig világos, a mély hangokat ellenben mindig sötét színek kísérték. A CDE accordjánál a színek is egy színné olvadtak össze, az F dur accord sárga, az A moll violette színt adott. Ugyanazon zenedarabnak különböző színei voltak, ha különféle hangszereken adták elő. Különb minden más zaj is színérzékeltelt fel ennél az emberrel, de határozatlan vagy távolról jövő zaj sötét vagy szürke színt; a messziről hallott ágyúdörög csak világossági érzetet kelt fel szin nélkül; ha a zaj élesebb lett, először sárga, azután szürke, kék s végre piros színt érzett, melyek mind ingadozva jelentek meg; ha a hang gyenge volt, mintha a lég mozgását látná. Társalgás közben színérzék a beszédőtől csak akkor támadt, ha a beszélő hangja erre alkalmas volt, de a mássalhangzókkal soha sem volt színérzék egybekötve.

Az i és e betűk fényes, u az sötét, az a és o középszíneket adtak. Leggyakoribbak voltak nála a kékszíni hangok, legritkábbak a zöldszínié. Ughetti milánói tanár egy 40 éves oroszt vizsgált meg, ki már deák korában észrevette, hogy előtte az a betű mindig fekete, az e sárga, az i piros, az o fehér s az u kávébarna színűnek tint fel. Ez a sajtásága annyira megmaradt, hogy ha e betűt mondanak, rögtön sárga színtünik fel előtte. Társalgás közben természetesen a magánhangzók által előidézett színeket nem lehet megkülönböztetni egymástól, kivéve, ha egy és ugyanazon magánhangzó többször ismétlődik. Ugyanez az orvos az egyes hangszereket

színek szerint osztályozta: a klarinetnek hangjában a sárga, a gitárnál, trombitánál a legszebb aranysárga s a zongoránál a fehér szín uralkodó. Bertl tanár egy más egyént vizsgált meg, kinek az u sötétké s az e sárga színt költött fel, a többiben az előbbihez hasonlított. Blenker és Lehmann német tanárok 75 oly egyént találtak, kiknél az a fekete, az o fehér s az i folyvást piros színből mutatkozott. Két paduai tanuló Lussance tanár észlelete szerint a mély hanggal mindenkor fekete, a magas hanggal ellenben mindig piros színérzék volt egybekötve.

A sajtáságos tümenény megmagyarázására az élettan-tudósok már sok elméletet állították fel, de a tényeknek igen csekély részét sikerült megmagyarázni. Dr. Féré párisi kórházi orvos, ki e tárggyal igen sokat foglalkozott, a következő tételket állította fel: a halló- és látóérzék intenzitása egyenlő arányban van a halló- és látó-hullámok szélességével és erejével s ennél fogva úgy látszik, mintha a hullámzást a látás és hallás közös ingerének lehetne tekinteni. Egyik érzékünk ingerlése, ha az a dynamometeren világosan észrevehető, egyttal más érzéket is képes működtetni. Ily alapon érthető, hogy valamely hang hallása színérzéklet idézhet elő s hogy némely egyéneknél más érzéki benyomás is látási érzéket hozhat elő. Rochat Albert ismert oly embereket, kiknél az izlés és szag hallási érzéket idézett elő s megfordítva. E bölcseszét-tanár, ki igen sokat szenvedett fő- és fogfájásban, e fájdalommal egyidejűleg különféle színérzékletet is tapasztalt. Lehet, hogy sok emberrel megtörténik ilyesmi, mivel az emberek legnagyobb része rendes körülmények között nem gondol önmagára.

AZ ASANTI NÉGEREK.

A budapesti állatkertben ismét egy csapat afrikai félvad embert lehet látni: az asanti (helyesebben aszanté) négerok országából. Hires négerok ezek. A külföldi s különösen az angol irodalomban külön vaskos könyveket irtak róluk s habár országuk aránylag kicsiny (mintegy 28,000 □ kilométer, olyan forma, mint a Tiszaduna köze, Pest, Nógrád és Bácsmezők egyttvéve), ennek az országának történetét mintegy kétszáz év óta oly részletességgel irták le az angol tudósok, hogy a nagy magyar birodalom történetéről sem igen irtak össze többet. A nagy érdeklődésnek magyarázata abban áll, hogy az asanti négerok országa az Aranypart vidéke mögött van s az e partvidéken letelepedett angoloknak a harcziás négerekkel igen sok bajok volt, sőt még nem régebben is (1873—4-ben) két évig tartó véres háború folyt közöttük, melyben ugyan végre is a hatalmas angol nemzet győzött, de a vitéz négerok épen úgy, mint egy évtizeddel később a zulufakerek, ezt a győzelmet sok ideig nagyon kétséssé s végre is nagyon emlékeztetéssé tették szívós ellenállásunkkal.

Az Aranypart vidéke a nagy guineai öböl középső része. Ott, hol Észak-Afrika hatalmas területe megszűnik, az egyenlítőn felül, nem messze a németek által újabban elfoglalt Kamerun-vidéktől, a nagy Niger-folyó kanyarodása alatt, a vérengzéséről s amazon hadseregéről híres Dahomey-i császárság szomszédságában fekszik az asantik országa. A XVII-ik század végén észak felől költöztek ide, valószínűleg az arabok által izetve O'Say-Tutu vezérük alatt; lassankint több-több területet hódítottak meg, elűzték a velök rokon fanti törzset, mely lejjebb az angol gyarmatok felé vonult s lassankint azok hatósága alá került. A hódító asanti törzs ezután összevegyült az ottmaradt törzsekkel, úgy, hogy jelenleg már alig lehet őket megkülönböztetni, de harcziás jellegüket mindvégig megtartották. A lakosság elég sűrű, átlag mintegy másfél millió becsülük, de a szomszéd törzsekkel egytt, melyek bizonyos tekintetben függő viszonyban állanak velök, tehetnek mintegy 3 milliót.

Az angolokkal apróbb csatározásokon kívül 1823-ban jöttek először komoly ellenséges viszonyba s ez időben Angolnak 1824-ben jan. 21-én az ottani angolok nagy vereségeket szenvedtek tőlük, maga a parancsnok, Sir Charles McCarthy tábornok is elesett. 1826-ban Campbell parancsnok váltakozó szerencsével küzdött ellenök, de csak 1831-ben köthetett békét. 1863-ban újból kitört a háború s az angolok ez alkalommal is nagy veszteséget szenvedtek, nem annyira a csatában, mint az által, hogy a Prah

ASANTI HARCOSOK.

folyó mentében fejlődő mocsárgözök sok katonát öltek meg. 1872 végén újból megkezdődtek az ellenségeskedések, főképp azon okból, mert az angolok akkor megvárszólva a hollandiak itt lévő gyarmatát, az eddig hollandi védnökség alatt lévő népek az asantikat hívták segítségül. Koffi-Kalkali asanti király 1873 január havában rendezett seregével be is tört az angol vidékekre, az ellene küldött fantikat megverte s az Elmina erődöt is két ízben ostrom alá vette. Az angolok kezdetben csekélységnek tartották a hájt s igen kis segítséget küldtek a gyarmatosoknak, míg végre a népek olyan túlerőre emelkedtek, hogy az összes európaiakat kiirtással fenyegették. Ekkor október hava közepén küldték el a mai nap is oly nagy szerepet játszó Sir Wolsey Garnet tábornokot a harczterre s az ő erélyes föllepésének sikerült az asantikat vissza űzni a Prah folyón. Az angol hadvezér diadalmasan vonult be az asantik országába, Amsaful mellett 1874 jan. 31-én megverte az Amanquatine asanti vezér alatt álló 40,000 főből álló hadsereget s már febr. 4-én bevonult Kumassziba, az asantik fővárosába, melyet febr. 5-én felegettetett s tömérdek zsákmányt hozott magával. A békekötésben az asantikat 60,000 unecia aranyat fizettek hadikárpótlásként s a Prah folyótól délre eső vidékeket átengedték az angoloknak, kik azokat 1875-ben Lagossal együtt az Aranypart vidékéhez csatolták.

Ebből a rövid történelmi vázlatból is láthatjuk, hogy az asanti népek nem tartoznak Afrikának egészen vad népei közé. A katonai szervezetén kívül erős polgári szervezetük is volt, a mit többek közt az is bizonyít, hogy fővárosukban, Kumassziban, annak felüljárása előtt 70—100,000 ember lakott s egy pár más város, mint a fővárostól mintegy 20 kilométernyire éjszaka felé eső Dzsutabin, továbbá Sallaga és Inta nevű hűbéres tartomány fővárosa még népesebbek. Emlékeztetés és figyelemre méltó dolog az is, hogy az asanti kereskedők nemcsak a nyugotafrikai partokon levő francia, holland és angol kereskedőkkel állottak közvetlen összeköttetésben, de Timbuktuba, Tripoliszba, sőt egyiptomi Szudánba is igen gyakran eljártak. Fő üzleti cikkük természetesen a rabszolga volt, melyet e harezias faj folyvást nagy mennyiségben volt képes szállítani, de a mellett iparcikkiket is termeltek, még pedig a négeréknél feltűnő ügyességgel. Maguk az angolok is bámulattal nyilatkoztak az asanti kovácsok és aranyművesek ügyességéről; az utóbbiak gyűrűket, láncokat, tüket és állatképeket készítenek; a szövött árúk kitűnők; a festők, agyagosok, timárok és ácsok szintén nagy ügyességet fejtenek ki. Kumasszi főváros, mely egy vaskó-hegy tetején igen egészséges helyen fekszik, de mocsárok által körülvéve, melyek mintegy fermészetes bástyái voltak; műveltebb állam igényeinek is megfelelt. 27 utcája közül 4 fő utcája volt, mindegyik fél angol mérföld hosszú s 75—150 láb széles, nyíl egyenesen építve. A legtöbb ház ugyan vályogból készült, de voltak emeletes téglaházak is különféle építészeti díszítésekkel. Az utcák meg voltak nevezve. A város közepén levő egy angol

mérföld kerületű piacon (daebri) a legkülönbözőbb árucikkek voltak találhatók s itt volt a főzsentség, a Samponone, azaz a szellemek háza, a melyeknek tiszteletére időről-időre számos embert végeztek ki.

Az asantik között ugyanis sok a mohamedán és keresztény, de a nagyobb része pogány, kik az ősök szellemét tisztelik s a halhatatlanság hitét vallván, e szellemeknek temetkezések s más ünnepek alkalmával nagy emberáldozatokat hoznak. Igen gyakran megtörténik, hogy életunt vagy áhitatos asantik önként áldozatjává magukat; de most az angolok befolyása következtében ez már a ritkább esetek közé tartozik, ellenben a rabszolgák és hadi foglyok feláldozása még most is gyakori s a főbbek és különösen a király halálakor tömeges meszálások fordulnak elő. A királyi kamarások, kik életükben rendelt (okrasz) viselnek, a királyi család egyik vagy másik tagjának halálakor önként tartoznak ily áldozatra vállalkozni.

Maga a király szent személy, mintegy főpap. Kormányzó működését a nemesek (kabosir) tanácsa bizonyos tekintetben korlátozza ugyan, de azért tényleg despota. Hatalmát növeli rendkívüli gazda sága. Minden alattvalójának ő a törvényes örököse s ezért a hagyatékából ő választ legelőször. Ezenkívül az ország különböző részeiben nagy számmal levő aranybányákból csak az aranypor jut a tulajdonosoknak, a termés-aranyrög a királyé s a piacon leejtett aranydarabot halálbüntetés alatt nem szabad tulajdonosának sem fölvenni. Pazar fényvel is él a király s folyvást drágakövekkel gazdagon kirakott sarut visel, karjai annyira telvék aranyokkal, hogy néha kénytelen azt valamely rabszolgája nyakára támasztani, mert maga el nem bírja. Az ország szokásai szerint az a vagyonos ember, a kinek több felesége van, de csak a királynak szabad 3333 feleséget tartania s ennyinek (ez szent szám) mindig kell is lenni. A sok feleség külön városrészben lakik 150 háremőr felügyelete alatt: sok közülök csak cselédi szolgálatot végez, de az ilyenek megpillantása is halálbüntetés terhe alatt tilos. A király anyja a feleségek parancsnoka, ő az egyedüli nő, ki az államügyekbe avatkozhatik és szabadon fátyal nélkül járhat. A varázslatért vagy más büntetésért elítéltek va-

gyonát szintén a király örökl. A varázslat erejében nagyon hisznek s ez pótolja náluk a közvéleményt.

Az asantik általában alacsony, sovány termetűek, de ügyesek, bátrak és mértékletesek; ezenkívül mintegy született kereskedők. Földműveléssel is ügyesen foglalkoznak. Tengeri, köles, rizs, borsó, bab s különösen a guradio és yamgyökér a főterményeik. Hust keveset esznek. A guradiót, mely Szudánban s Afrika benső részeiben a kávé és dohány helyettesíti, ők szállítják más nemzetekhez s ez az eddel különösen oly helyeken, hol a víz rozsz, nagyon kedvelt. A yamgyökér a csatornázás körülött háromszög alakú szántóföldeiken nagyban tenyészik, rendszeren karácsony tájban ültetik el s az aratást maga a király nagy ünnepekként közt kezdi meg. A tartomány éjszaki és északkeleti részei nagyon termékenyek, délen inkább erdők vannak. Éjszakai elefántok is nagy számmal vannak. Faik közt az olaj- és bor-pálma híresek, italuk is nagyobb részt pálmabor. Sójuk és vasuk is sok van. Általában e vidék rendkívül termékeny. A tömérdek virág illata, a tarkabarka madarak, az örökké mozgó majmok, az óriási kígyó, mely mintegy második élő törzs kering a fákon, az alligatorok ezrei feledhetlen látványt nyújtanak az európai utazónak, de igen sok a mocsár is s különösen eszések idején az éghajlat az egészségre rendkívül veszélyes. Óserdők nagy számmal vannak s néha egy-egy kerek kúp alakú kunyhókból álló falu azok bensejében húzódik meg.

Az asantik hazája tehát valóban a legérdekesebb s leggazdagabb országok közé tartozik. Már most, a hiányos közlekedési eszközök mellett is évenként 5—6 millióra megy az angol kereskedőknek itt elért forgalma; de mindenki egyetért abban, hogy ez az ország ha egyszer a művelődés számára teljesen hozzáférhető lesz s a mocsárlég és a nagy forróság által mindaddig visszariasztott európai kereskedelem szilárd talajt nyer itt, a forgalom óriásilag emelkedhetik. Gyapot, indigo, kávé s más hasznos ásványok termelésére a talaj igen alkalmas, a tömérdek aranybánya, ha ésszerűen művelnék, holott most csak jóformán a föld felületéről szedik ki az arany darabokat, mesés hasznót hajthatna.

ASANTI VÁSÁR CAPE COAST-CASTLEBAN.

Valódi aranyország az, mely most e felvadak kezében van. Azok a szegény négek, kiket jelenleg a budapesti állatkertben mutogatnak, talán nem is sejtik, hogy itt Európában, hol oly sok csodadologt láthatnak, alig van ország, mely kinccsekben oly gazdag volna, mint az ő szegénynek tartott hazájuk Afrika bensejében, ott az egyenlítő alatt.

Ezt a népfajt mutatja be érdekes helyzetekben két képünk is. Egyik asanti harczosokat, a másik kép egy bensülött vásárt tüntet fel Cape Coast Castle-ban tele napsütötte sötét bőri alakokkal, kiknek tarka-barka kendői és öltözetei frappsá teszik az ellentétet. Kinálva, alkudozva fecsegnek, lármáznak is néha a vásár hevében. Természetesen az asszonyok sírognek-forgnak legjobban, bár nem egy közülök csecsemőjét is hordani kénytelen hátán, nagy kendőbe burkolva. Mikor a piczike szopni kíván, az anya előre húzza fejét, karja alá fogja, úgy hogy a gyermek oldalán fekszik el, s aztán száját emelőjéhez tartja.

Az ily vásárokon árulni szokott cikkek többnyire gabbaneműek, tengeri, bananok, fűnemek, cassada-gyökér, dinnye, paprika, félig szárított hal, s valami oleosó hús is, a melyben a majomhús áll első helyen. Van tigrisjének nevezett folyadék is, egy tejfölszerű sárgás ital, melyet egy ehető növény keményítő gyökereiből nyernek. A gabbaneműek csomagolása falevelében történik, két fontként, s ezeknek ára pár krajczár.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Rudnyánszky Gyula, fiatalabb költőnk egyik legtehetségesebbike, *Mária dalok és legendák* cím alatt egész kötet vallásos költeményt bocsátott közre. Vallásos költemetünk a XVI. és XVII-ik század óta inkább hanyatlott, mint emelkedett. A katolicizmus és protestantizmus két századig tartó küzdelme erősen áthatotta a kedélyeket s bensőbb tette a vallásos eszmékkel foglalkozó költészetet is. A harcz kifárasztván az elmét, s az újabb kor felvilágosodása megszüntetvén a küzdelem szenvedélyességét, a kedélyek lecsillapodtak s a költészet — a mi az átalakulásnak nem szükségképeni következménye — elvesztette melegségét és bensőségét. Berzsenyi ódája: „Isten, kit a böles lángesze föl nem ér!” — volt, ugyszólván az utolsó igaz hang, vallásos költészetünk mezéjén. Tárkányi, Sujánszky, Mindszenti Gedeon tehetséges írók, vallásos lélekkel is bírnak, de nem erősek abban a bensőségben és hévben, mely a vallásos költészet elmaradhatatlan és leglényesebb eleme. Rudnyánszky Gyula, ki költői hangulattal és eleven formaérzékkel bír, az előttünk fekvő kötettel kétségtelenül haladást jelez legújabb vallásos költészetünk terén. Rudnyánszky a kath. vallás legköltőiből mozzanatait, a Mária-kultusz választotta vallásos költeményei anyagául és terétül. Mária-dalai egyenkint majd mind csinosak, de tárgyai, eszméi, hangulatai, még fordulatai is gyakran ismétlődnek. Néhány darab — pl. „Vezéresszalló” (11. l.), „Utszéli Mária-kép” (76. l.), „Május” (151. l.) — előnyösen válnak ki társaik közül; néhol az egyházi ének-dallamok szerencsésen vannak felhasználva, még a középkor ama remekei, a „Dies irae” s a „Stabat Mater” is; s általában izlés és költői hang jellemzi az egész gyűjteményt, de a Mária-kultusz gazdagsága és sokoldalú eszmeköre egyáltalán nincs kimerítve. A három legenda közül az „Esztergomi szent kép” belbecseseleg alig bír alkalmi költeménynek tünik föl, a másik kettő is, szerencsés invenziojt nyújtó tárgyhöz képest, felületesen van felfogva s a kidolgozás is elhamarkodás látszik. Ha a szerző több időt vehetett volna a költemények összehasonlító önbírálatára: tehetségével, jó izlésével s nem mindennapi formaérzékével bizonyára sokkal becsesebb művel gyarápíthatta volna vallásos költészetünk újabb nagyon is szegény irodalmát, ámbár — a mit adott — így is előrelépést jelez e téren. A csinos kiállítású kötetnek egyik legsikerültebb költeményét mutatványul itt közöljük:

Vezéresszalló.

Az élet útvesztőin tévelyegtem,
Nem volt vezérül biztos csillagom.
Az örökűd, érzém, elérhetetlen,
Ha gyöngén percznyi ádvért od' adom!

Egyedül álltam a nagy végtelenben,
Merev vágyakkal, büszkén, szabadon;
A czélfűs gyönyörben kimerültem
Becsét vesztette mind, miért hevültem.

Trónok fonsége, zsarnokság hatalma
Csak oly mulandó, mint a pillanat;
Ki tegnap dúsan élt, ma ime halva —
S a közönyös idő tovább halad!
Rang, fény, művészet, eszmék birodalma
Közös igát nyög véges sors alatt:
Mi hát az élet célja, dija, vége?
S ez örök változásban hol a béke?

A bölcsesség csak pusztá képzelődés,
Az élet minden álma csak szeszély:
Minek tehát e szüntelen vesződés?
Egy percznyi jóért ez örök veszély?
Föld s ég között hi nines egygyűségövődés,
A sátn sügja csak szívünknek: Elj!
Gyökértelen fa minden szenvedélyünk:
Jobb hát, ha perczről-perczre szállva élünk.

Midőn szívem örvényei sodornak,
Kitől remélem a mentő kezet?
Hisz minden ember irigységtől sorvad,
S örül, minél több társa elveszett.
Hol mése e tengernagyságu kornak?
Hol az önzetlen, égő szeretet?...
S e gondolatok közt kétségbeesve
Tétován néztem föl a szent keresztre.

Töviskoronás Jézus a keresztben,
Alatta fájdalom Szűz Mária:
Ott ez a balzsam, melyet én kerestem!
Világosságot gyűjt é glória!
És odakúsztam, megnyitott sebedben
Gyógyírt találya, óh Isten fia!
S a Szűz Anyának tiszta bimatábul
Harmat pergett rám, lelkem vigasztal.

Midőn már-már elvesze összerogytam,
Te jössz segítségemre, Mária!
Ott csörgedez patakok bánatodban
Az irtalom szívem fájalmira!
Nem ingadozom többé létunotán:
Pajzsom Neved s Szívvednek szent Fia!
Eszemnek hályogát levette fényed,
S szívemben termő maggá lett Erényed!

Mi az én kinom szíved kinja mellett,
Oh Szentlelkű választott jegyese!
Pedig magasztos volt a Te szerelmed,
És nem borult rád felhő perczre se:
Oh mégis mennyi gyász kellett viselned,
Jobbjára intett bár az Úr keze!
S én, gyarló ember, ki űben fogantam,
Mint várhatok kegyelmet, büntudatban?

Oh nines erőm, nines bátorságom arra,
Hogy oda lépjek Istenünk elé!
Benned van, Mária, szívem bizalma,
Emelj Te égi szárnyon ég felé:
Légy közbenjáróm!... É forró sohajba
Lelkem hű hódolatját lehelé...
Mióta csillag választá Téged:
Utát talál, ha rengetegbe téved.

Oh Mária, ha öröm ér, ha bánat,
Te légy az én vezérő csillagom!
A föld meginghat, a nap éjbe szállhat:
Te fonn ragyogsz mennybéli trónodon.
Szívem sovárgott szenvedőn utánad; —
Baldog vagyok, ha képed látthatom.
Te Istennek legkedvesebb vizsgálat,
Neveddel a hű száz veszélen átszál!

Szívemben s milliók szívében élsz Te,
Hajnali csillag, áldott, drága Szűz!
A lét minden borja s szenvedése
Téged, világnak fénye, el nem űz!
Fölénk borul jóságod lombszövése,
Égben virágoz szép szomoronyfűz!
S szerelmed árnyékában megpihenve
Édzetten indulunk új küzdelemre.

Kuthen hátrahagyott költeményei, kiadta a szerző nővéreinek megbízásából Gyurinka Antal Nagy-Körösi. — Kuthen, valódi nevén Barina Vendel, kis-kunhalasi, de oda valószínűleg e században bevándorolt, nem ő lakos kun-család sarja, életpályájára nézve katolikus pap, legutóbb tápió-györgyei plébános, (Pestmegyében.) valódi, de fejletlen tehetség, a kire Petőfi s a népköltészet, a zsolttárok s a vallásos énekek egyaránt hatottak, de egyiknek a bensőségét s mélységét sem bírta elsajátítani. Az ötvenes években tünt föl — s némi hírre és jó névre tett szert, egyszerű és őszinte hangjával, komoly kedélyességével, dalainak majd népies, majd vallásos színezetével. Életét egy — tán veleszületett s mindenesetre korán kifejtett — mellbaj fiatalon elemész-tette, s meghalt, mielőtt tehetsége megizmosodott volna. Költői hagyatékát mindenesetre érdemes volt

megmenteni az enyészettől, mert ha a magasabb tőkélyt talán egyetlen darabja sem éri el, az irodalom barátja nem lehet közönyös tiszta érzelmei és nemes törekvése iránt. Dalai közt van néhány, a mi egyszerűségével s őszinteségével megragad, vagy legalább érdekelni tud. Komolysága, ha erkölcsi eszméket tárgyal (pl.: „Egy elesette”, 144. l.) vagy vallásos érzelmeknek ad hangot (pl.: „Szűz Máriához” 88. l., „Szent István napjára” 158. l.), valóban tiszteletre méltó s a mellett rokonszenves is. Ugy látszik nemes ambícióval fogott némely nagyobb alkotáshoz, melyek közül a „Vízözön” (169 l.), bibliai történet, a Századok legendája modorában, s „Álmos” (187 l.) hősrége, nemesek terjedeleme, de belbecsre is első rangot igényelhetnek a kötetben, s eléggé tanuskodnak költőjük tehetségéről, melyet csak az idő s egészséges hiánya nem engedett eléggé megizmosodni. — A 263 lapra terjedő kötet kiállítása sok kívánni valót hagy fenn: az elébe tett arckép jobb ha elmaradt volna, mert a mily művészetlen kivitelű, ép oly kevésbé híven tükrözi vissza a költő sokkal szelidebb és finomabb vonásait. Nővére s derék barátja Gy. A. nagykeresői plébános kegyeletesen áldoztak az elhunyt emlékének, mely megérdemli, hogy a nagyobb közönség előtt se menjen egészen feledésbe.

A Magyar Művészek új füzete *Joanovics Pált* ismerteti, ki a műcsarnok kiállításán a déli szelvéletből vett képekkel tünt föl, s egyik ily festményét a nemzeti kaszinó vásárolta meg. Külföldön több képét ismerik, Szana Tamás, a szerkesztő ismerteti a fiatal művész fejlődését és máris elért sikereit. A köztölt vázlatok, jellegzetes jelenetek és alakok a keleti életből. A művész kész képei közül sikerült másolatokban négyet mutat be: a „Vak guszlár”-t, a „Játékosok”-at, a budapesti nemzeti kaszinó tulajdonát képező „Szomorú viszontlátás”-t s a „Fegyvertánc”-ot. A füzet önálló melléklete „Oktatás a vivásban” című fénynyomat. A „Magyar művészek” 16 füzetben jelenik meg s az egész vállalat előfizetési ára 12 frt 80 kr. Egyes füzetek ára 80 kr. Az előfizetési pénzek Hornyánszky Viktor kiadóhivatalába küldendők.

A kereskedelmi muzeum katalógusa. A nagy iparcarnokban tudvalevőleg kereskedelmi muzeumot rendezett be a kormány, s az egyre nagyobb érdeklődéssel találkozik. A hazai termékek állandó kiállítása ez, melyen a kiállítók száma 800 körül van, s fogyasztók és termelők napról napra növekedő figyelemben részesítik. A kereskedelmi és iparügyi miniszterium tehát gondoskodott, hogy e kiállításról tájékoztató kalauzt bírjon a közönség s a szerkesztéssel Németh Imre miniszteri tanácsost, a muzeum igazgatóját bízta meg.

A katalógus most jelent meg, terjedelmes nagy kötetben, mely magyar és német szöveget egyesít, minthogy az idegeneknek is utbaigazítást óhajt adni. Nem a kiállított tárgyakra fekteti a főszűlt — mint-hogy azok időközönként változnak, — hanem arra, mily czikket termel vagy készit a kiállító, mily árban, mily mennyiségben és hol van az üzlet, gyártelep, melynek annak közlekedési viszonyai. Ezért a vidéki kiállítóknál a posta, távirda, legközelebbi vasuti állomás is ki van téve, (a fővárosiaknál az utca is) hogy a ki megrendelni akar, minden további tudakozódás nélkül megtehesse. A különböző ipari ágak külön csoportosították, s azok alatt találja meg kiki a kiállítók czéjét, s az általa fizött ipar leírását. A könnyebb áttekintés végett a kiállítók névmutatója is össze van állítva betűrendben, valamint a kiállított tárgyak csoport-kimutatása, a muzeumra vonatkozó tudnivalók, stb. A legjobb hazai czégek gyűjteménye ez, melyet igen sokan használhatnak, s bizonyára használnak is.

Gönczy Pál jellemzése című füzet jelent meg Pancsován, mint a Gönczy-jubiläum egyik visszhangja. A délmagyarországi tanítók egyetelene Her-telendyfalván rendezett ünnepején felolvasta Király Károly polgári iskolai tanár, ki hazánk 1868—88-iki népoktatási eseményeit is előadja. Ára 20 kr, s a tiszta jövedelem az országos tanító árvaházra fordíttatik.

A posta és távirászat gyakorlati kérdések és feleletekben című kézi könyvet írt Igaz Dániel, posta- és táviró-tiszt. A posta és távirda egyesítése kívánatossá tett egy tájékoztató kézi könyvet, s Igaz Dániel röviden — kérdésekben és feleletekben — adja elő mind amaz elveket és szabályokat, melyek a gyakorlatban leginkább érvényesülnek. Első sorban a posta- és távirdai vizsgálata készülőknek van szánva. A könyv ára 1 frt.

Házi állatok okoszerű táplálása, kulcs a takarmányfélék emészthető tápanyag tartalmának kiszámításához; dr. Wolf Emil nyomán írta K. Ruffy Pál, uradalmi intéző. Második javított és bővített kiadás, mely a Révai-testvéreknél jelent meg. Az első

kiadás kelendőse bizonyítja, hogy a gazdaközön-ség érdeklődik a Wolff által megállapított takarmá-nyozási elmélet iránt. A magyar átdolgozás a tudni-valókat még világosabban tünteti föl, mert míg Wolff az általa összeállított táblákban a takarmá-nyok tápanyag tartalmát százalékokban fejezi ki, addig Ruffy ezen adatokat súlyokra számította ki; ennek rendkívüli előnye abban rejlik, hogy a kellő helyen felülte azonban le lehet olvasni, hogy mennyi szerves anyagot, emészthető proteint, szénhidrátot és zsírt tartalmaz valamely takarmány. A kik a ta-karmány keverékeket Wolf munkája alapján állítják össze, e fűzet sok időrabló számítástól menti fel őket. Ára 80 kr.

Az 1888-ik évi állategészségi törvény eredeti szöveggel, magyarizálttal és íromány példával, írta Kassay Adolf. Kézikönyv a mezői gazdák, földbirto-kosok, közigazg. hatóságok és állatorvosoknak, a törvény homályosabb helyeit magyarizálna, s a bűnt-örvénnyel szemben ezen új törvény által fentartott szá-bályaira is figyelmet. Ára 50 kr. Megrendelhető Hájós Ede könyvkiadó hivatalában.

Jogi vizsgálati kérdések című sorozatot indít-ott meg német nyelven Franck Oszkár utódi bécsi könyvkereskedő-cég. A sorozatból most jelent meg az 5 kis kötetre tervezett római jog kivonat első kö-te, mely az általános részt, dologi jogot és kötelmi jogot tartalmazza kérdések és feleletekben. A könyvet dr. Putz jogtörténész szerkesztette, s ára másfél márká.

Tájékoztató a magyarországi Kárpát-vidéket utazók számára, a magyarországi Kárpát-egyesület megbízásából összeállította Dénes Ferenc, az egyes-ület választmányi tagja. Az egyesület magyar és német nyelven 6000 példányban nyomatta ki a hasz-nos fűzetet, mely az idegen és hazai közönséget jól tájékoztatja az ország regényes vidékein. Nem csak a felvidékről ad leírást, hanem általában az ország hegyes vidékeiről, így Bihar-megyréről, Vasme-gyéről is. Több rajz és térkép járul a szöveghez. Egy fűzet ára 25, kötve 45 krajczár.

Előfizetési felhívás. K. Nagy Sándor, ki Bihar-megyét «Biharország» című nagyobb művében kezdte ismertetni, most e munka harmadik köte-re nyit előfizetést Nagy-Várudról. A két első kötetből független, önálló munka lesz a harmadik kötet. A Felső-Ermellék, Berettyó vidéke, a Sebes-Körös, a kalotai barlang és vidéke, a Fekete-Körös mente, a Pádás havas és barlangjai, a Zapogye jég-barlang, a Boga sziklavár s a Bihar-hegység teszik a könyv tartalmát. A szerző, ki az előbbi kötetekben élénk s gondosan gyűjtött adatokkal különböztette meg művét, az új kötet tisztá jövedelmét a Kárpát-egyesület bihari osztálya javára ajánlja föl. Előzhe-tési ár egy forint, mely a szerzőhöz, Nagy-Várudra küldendő.

A magyar korona országainak helységnevtá-rából Juhas János miniszteri fogalmazó új kiadást rendezett sajtó alá, mely Bosznia és Hercegovina adataival, a községek utolsó távriai állomásaival lesz bővítve, s legközelebb kerül ki sajtó alá. A névtá-rt a belügyi, a közmunka és közlekedési minisz-teriumok is megvizsgálták. Megrendelhető 5 frtjával a pesti könyvnyomda részvénytársaságnál.

Román nyelvtanra hírdet előfizetést Moldován Gergely, ki irodalmi működéseről eléggé ismeretes, s kitől egy jó román nyelvtant méltán várhatunk. A magyarul megjelent román nyelvtanok általában gyöngék, fogatlékosok, s a magyar iskolákban a román ifjúság ily könyvekre van utalva. Moldován nem csupán nyelvtant nyújt, hanem irodalomtörté-netet is, abban a román nyelv eredetét, tájzólásait, nyelvműveit, az idegen nyelvek befolyását a román nyelvre, a helyesírási rendszert (a mennyire ez a román nyelvben még megállapítható) végül olvas-mányokat, magyar-román szótárt. Iskolai és magán használatra van szánva, előfizetési ára 1 frt s meg-rendelhető Kolozsvárt Horatsik János könyvki-a-dónál.

Folyóirat. A «Természetudományi közlöny» ju-niusi füzétét Herman Ottónak egy érdekes cikket nyitja meg: «Szárnyas vendégünk», az Ázsiából ide került pusztai tyúk alakját s élete módját írja le; megemlékezve arról is, hogy ez érdekes madár faj nem ez idén jelentkezik nálunk először s hogy nyu-galmat, kiméletet kell neki biztosítani, ha azt akar-juk, hogy állandóan megtelepedjék. Utána dr. Wartha Vincze a csecezi havazással hullott por vegyi alkatrezést ismertet. Ráth Arnold a vállálműködés kellekeiről s felszereléséről cikkez. Szirmai Jakab a körömszelei petroleum-videkről; ifjú Jankó János a virágos növények fajairól. Ezek után még több ta-nulmányos kisebb közlemény következik.

Eredeti új színművek. A nemzeti színház dráma-bírói bizottsága Csiky Gergelytől új társadalmi vig-játékok ajánlót elfogadása. Címe «A divatkép» s az őszszel fog színré kerülni. Elfogadta a «Bölcs Sa-lamon» bibliai drámát is, mely az akadémiánál a gróf Kanicsonyi-jutalomért versenyző művek közt tűnt föl s a bírák kisebbsége a jutalomra is érde-mesnek tartotta. Szerzője még most is öri névtel-enségét.

Deli Markó czimmal a bécsi Carltheater új ope-rettet fogadott el, melynek zenéjét Rosé Emil ha-zánkfia, szövegét pedig Jókai Mór írta. A korszerű író «Egy játékos, a ki nyer» regényét dolgozta föl e könnyebb színpadi műben s németre egy bécsi újsá-g-író fordította.

Magyar opera Amerikában. Szeidl Antal ha-zánkfia, az ismert karmester s Wagner Rikhard tanítványa, a ki jelenleg New-Yorkban a «Metropo-litan House» nevű színház zenekarának vezetője, (a hová a jövő télre Perotti Gyula is szerződöttve van operaszínházunktól) ott a magyar zenét is be fogja vezetni. Nevezetesen Erkel Ferenc «Bánk-Bán» és «Hunyady László» című operáit akarja előadnani.

Az országos képtár új katalogusai. Az országos képtár új berendezésével terjedelmes kézi katalo-gus is készült, mely nélkülözhetetlen kalauz lesz a nagy-terjedelmű gyűjtemény megtekintésénél. A katalo-gus, mely Pulszky Károly képtári igazgató műve, 8 ívre fog terjedni s már sajtó alatt is van. Nyomá-sával 8—10 nap alatt fognak elkészülni. Pulszky Károly igazgató most a képtár nagy, tudományos oknyomozó katalogusán dolgozik. Ez a katalo-gus, melynek terjedelme aránylag olyan, mint a bécsi Belvedere-képtár, 30—40 ives munka lesz és csak az őszszel megy a nyomdába, nyomása pedig egy fél évig fog tartani.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémián június 11-ikén a má-sodik osztály tartott ülését, Pulszky Ferenc el-nökölte alatt.

Első tárgya Schvarcz Gyula r. tag. értekezése volt ily ezimén: «Adalék a római alkotmány-politikához és államjoghoz.» Az értekezést Mommsen «Römischer Staatsrecht» című korszakot alkotó művének har-madik kötetéhez fűzi fejtegetéseit, s első sorban a német történetírónak ama felfogása ellen polemizál, melyet Sulla állampolitikájának a szerinte reakció-nárius célzatáról kifejtett. Ezután a felolvasó tanu-lmányának azt a részletét mutatta be, mely a római császárság államformájának megalakulását, az uralkodó államjogi helyzetének fejlődését, az imperator, princeps, angustus és dominus nevezetek történeti változásait tárgyalja. Szerinte a római principatust nem Oktavianus Augustus, hanem Tiberius alapí-totta, s ez fennáll a köztrastásban is Tiberiustól egész Diocletianig. A felolvasás végül Palaolog Manuel bizanci császár uti jegyzeteinek a magyar nemzetre és alkotmányra vonatkozó részét ismerte-tte. Azután Jakab Elek ismertette dr. Duka Tiva-dar jeles művét, Kőrösi Csoma Sándorról, méltá-nyolva az érdemeit, melyeket Duka szerzett e mű-vel Csoma utjának, művének megismertetése által. Felhívta ezután Jakab Elek az akadémiá figyel-mét Bálint Gáborra, ki szintén Ázsiába indult, a magya-rok eredetének kikutatására. A mi a század első felében történt Csomával — ugy mond Jakab — megtörtént a század második felében Bálinttal, nem talál támogatást itthon, s most Kis-Ázsiában van, holott hivatala volna Csoma utját s feladatát foly-tatni. Indítványt tett végül, hogy találjon az aka-démiá módot Bálint Gábor hazatérésére. Hunfalvy Pál elutasítólag szólt az indítványhoz. Kereshetnek magyarokat Ázsiában, de találni nem fognak. Bálint elment, de nem tudni mily célból. Többen is felszó-láltak, nem igen pártolva Jakab indítványát. Hangoz-tatták, hogy Bálint tagja volt gr. Szechenyi Béla ázsiai expedíciójának is, de kivált belőle. Határoza-tot nem hoztak, hanem az őszszel fognak a kérdé-sel még egyszer foglalkozni. Végül Ováry Lipót olvasott fel részleteket «Bethlen Gábor diplomáciai összeköttetési történetéhez» című tanulmányából. Az értekezés a szerző által nemrég közrebo-csottott «Bethlen Diplomatorium» alapján, mely a külföldi tudós-világ figyelmét is magára vonta, érdekes vilá-got vet Bethlen Gábor diplomáciai tevékenységére, nagyszabású politikai és hadi terveire. Részletesen ismertetve a lángelmű fejedelem lengyelországi terveit is, melynek kivételében azonban a halál meg-akadályozta.

A magyar mérnök- és építész-egylet közgyűlése e hó 10-ikén volt, összekötte Hollán Ernő altábor-nagy arczpénepel leleplezésével, kinek az egylet meg-alakulása, gyarapodása és virágzása körül oly nagy érdemei vannak.

Az elnöki megnyitó beszédét Tolnay Lajos tar-totta, szólva az egyesület folytonos erősödéséről, s Hollán Ernő érdemeiről. A meleg hangú beszéd után hullt le a lepel Hollán művészi kivitelű arcz-képeről. Roskovics Ignác jeles festőnk műve, s hu-szár tábornoki ruhában tünteti föl Hollánt. A lepel lehullását zajos éljenzessel fogadta a közgyűlés. Hol-lán Ernő megragott hangon köszönte meg a kitün-tetést. Hazánkban — ugyanond — a meddig a kor-zár haladásnak akadályai ellátrítva nem voltak, a magyar technikusoknak nagyobb szerepe nem lehet-t. Kedvező fordulat e részben csak akkor állott be, a midőn a nemzet, politikai szabadságával egyszer-smind gazdasági önállóságát is visszanyerte s az euró-

pai gazgazdasági fejlődésnek mozgalmába bevo-natva, arra volt utalva, hogy a kifejtett magasabb munkának addig hiányzó szervei megteremtés. Ezek közt kiváló szerep ért a mérnöki karra. Így szüle-tett meg a magy. mérnök és építész-egylet. Mikor e beszéd után csillapult az éljenzés, Ney Béla titkár olvasta föl az évi jelentést. Az év folyamán 104 ren-des és hét alapító új tag iratkozott be s a tagok száma 1687. A vagyon, a százezer forintra becsült egyleti házón kívül, 89,711 frt 16 kr képviselel. A le-folyt esztendőben a bevételék 25,500 frtra; a kiadá-sok 24,278 frtra rugtak. A könyvkiadó vállalatnak 4,366 frt. 53 kr. áll rendelkezésére. Aztán még a pályázatok ügyében hirdették ki a határozatokat. Az építészeti nagypályázat első díját (arany érmet s 600 frtot) Korb Flóris nyerte; a második díjat (ezüst érmet s 400 frtot) Szeidl Ottó. A Hollán-díjakat: Petz Kornél és Czákó Adolf. Az új építészeti nagypályázat kérdése: a színes-iskola s zeneaká-démia szervezése. Végül újra megválasztották: elnö-knek Tolnay Lajost, alelnököknek Ybl Miklóst és Lip-thay Sándort; titkárnak Ney Bélát. — Gyűlés után a tagok lakomára gyűltek össze az Andrássy-utj Ra-scher-féle vendéglőben.

Az orvosok és természetvizsgálók ez idei vándorgyűlésének már megállapított a programját. Augusztus 20—22 napjain lesz Tatrafűredén a beirá-tás, 22-én az ismerkedési estély, 23-án a megnyitó közgyűlés. Ezen Chyzer Kornél tart emlékbeszédet a vándorgyűlés halottairól, dr. Foror József pedig értekezést a nők szerepéről a közegészség ügyében. A következő három napon szakülések és kirándulások lesznek s 28-án a zárulás, melyen Szontágh Miklós tart előadást «A hegyek és a hegyi élet befolyása a szervezetre.» A gyűlés befejezése után még kirándu-lások következnek. Értekezéseket a szakülésekre már sokan jelentettek be.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A bolognai egyetem jubileuma. A híres bolog-nai egyetem alapításának nyolcz-százados emlékü-nepét e héten ülték meg. A világ minden részéből érkeztek küldöttségek az egyetemektől, tudós testü-letektől. A budapesti és kolozsvári egyetemek szin-tén küldöttség által képviseltettek magokat. A buda-pesti egyetem képviselői dr. Klinger István jövő évi rector, dr. Láng Lajos, dr. Abel Jenő; míg dr. Szabó József és dr. Hantken Miksa a tud. akadémiá kül-döttei. Az egyetem küldöttei díszkötésű, latin nyel-ven szerkesztett, feliratos vittek, mely kiemeli, hogy a 14—16-dik századokban a magyar tanuló ifjúság nagy számmal látogatta a bolognai egyetemet. Sőt a 14-ik században Jakab nógrádi archidiaconus ta-núrára s az egyetemi tanács tagjává lett Bolognában. A híres egyetemnek magyar rectora is volt: Miklós nyitrai archidiaconus személyében, a kit 1317-ben választottak meg e fontos tisztségre. Az a hagyaté-kából a bolognai egyetem történetére vonatkozó fontos okmányok vannak jelenleg is a pozsonyi ká-ptalan könyvtárban.

Az ünnepélyekre megjelent Bolognában az olasz királyi pár is, a trónörökösle együtt. E hó 11-ikén kezdődtek az ünnepélyek, az olasz egyetemek kül-dötteinek díszes felvonulással. A menetet negyven diák nyitotta meg löhóthon. Ezeket követte a négy felpántlikázott ökor által vont díszkocsi, melyen a turini egyetem hallgatóinak ajándéka: egy nebbiolo-van telt óriási hordó volt elhelyezve; ezután egy má-sik kocsin a páviai egyetem ajándékai, egy óriási parmezán-sajtot és a milanói műegyetem nagy ka-lácsát hozták. Majd a szalagokkal felszírt tarka ökor, a páduaui egyetem ajándéka, lépdel. A mene-tet «Bacchus», «Silen», «Erdei nimfák» és «Ceres» zárták be. Az ajándékokat egyelőre az egyetemen helyezték el, a hól a nagy diák-lakomáig őrizték. A külföldi egyetemek küldötteit nagy szíveséggel fogad-ták. Nagyon meleg és barátságos volt a magyar küldöttek fogadtatása, kiket nemzeti viseletük is könnyen felismerhetővé tett, s több övázióban ré-szesültek. A francziákat pedig egész tünnettelen fogad-ták. A királyi család szintén e hó 11-én érkezett, s nagy lelkesedéssel várták. Ugyane napon lepez-ték le a Viktor Emánuelnek a nagy terhen emelt szob-rát. Másnap volt a történelmi díszmenet, mely a közönség meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár lakása előtt. A menet-ben résztvevő magyarokat a tömeg többször zajos «evviva» kiáltásokkal köszöntötte. Az egyetemen visszaérkezve, megkezdtek az ünnep tulajdonképeni hivatalos részét. Az egyetem rektora mindenekelőtt a királyi párt és a trónörökösét üdvözölte, ezután a közönséget meg-megülő tünnetései közt vonult végig az utcákon, s a királyi pár

tagjai részvételük Budapestén, az országos kiállítás alatt. A kirándulók közt van Matkovics Sándor államtitkár is, az orsz. kiállítás bizottság volt elnöke.

Az írók és művészek társasága a nyáron Dunántúlra rendez kirándulást. Keszthely és Nagykanizsa azonban kimaradt a programból, mert a Balatonon most nem jár a 'Kisfaludy' gőzös, annyira rozzant lett. Julius 4-ikén indulnak a kirándulásra. Megmarad a programban Tata, Győr, Pannonhalma, Pápa, Szombathely, a honnan Veszprémbe mennek s onnan B.-Füredre, két napi pihenőre. Utolsó megálló pont Szekesfehervár. Részt vesznek a nemzeti színház és operaszínház tagjai is, s hangversenyeket rendeznek helybeli jótékony célokra. Részt vehetnek a kirándulásban az írók és művészek társaságának és a hírlapírók nyugdíj-egyletének tagjai és családtagjai. Fővilágosítással Dolnay Gyula titkár szolgál az esti órákban a körhelyiségben.

Előfizetési fölhívás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése június végével lejárt, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK.

Table with subscription rates for various editions of the newspaper (Hungarian, German, French, etc.) for different periods (quarterly, half-yearly, yearly).

A 'Politikai Ujdonságok'-hoz 'Magyar Gazda' címmel két hetenként megjelenő gazdasági lap van csatolva, s ezenfelül rendkívüli mellékletekkel is bővítve a lapnak eddig is hetenként s minden második héten két nagy ívre terjedő tartalma, mely a 'Politikai Ujdonságok' az ideig is a legnagyobb és legértelmesebb politikai hetilapja tette.

A 'Vasárnapi Ujság' ujjában 'Női munka és dívat' című új rovattal s jelentékenyen bővített tartalommal jelen meg.

Mind a két lapnak kiegészítőjéül szolgál a 'Világkrónika' című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven s számos képpel illusztrálva jelen meg. T. előfizetőink szíveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a 'Világkrónika' megrendelésénél ezimáslagoskúbból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a nélkülözhető vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

A NEMET CSÁSZAR UTOLSÓ NAPJAI ÉS HALÁLA.

Frigyes császár állapotában e hó 11-ikén állt be aggasztó fordulat. Erőli folytonosan és rohamosan hanyatlottak, mert a nyelési nehézségek következtében a táplálkozás lehetetlenné vált, s a betegnek mesterséges úton kellett folyékony táplálékot adni. Az orvosok egész éjjel a császár ágya mellett virasztottak. Reggel felé a beteg láza csökkent s javulás mutatkozott, de a táplálkozás mesterséges úton történt már ezután. A császár újra megkönnyebbült, és e hó 13-ikán már a svéd királyi párti fogadták, kik most Berlinben időznek.

Június 14-ikén a császár betegsége a végzetes ponthoz ért.

A mitől az orvosok annyira félték a tudógyaladás bekövetkezését, s ezzel a testi szervezet ellenálló ereje is megtört a borzasztó betegséggel szemközt.

A család tagjai állandón a beteg körül maradtak. A császárné az éjjelt is ott töltte. Berlinben e hó 14-ikén elterjedt a lesújtó hír, hogy a császár haldoklik. De a beteg hatalmas testi ereje még mindig ellentételt, s d. u. 5 órakor nyugalom állott be. Napközben Bismarck is megjelent Potsdamban, a friedrichskroni kastélyban, hol a császár vívdótt a halállal. Rendkívüli lelkiértő tanusított, folyton eszméletnél volt. Mikor Bismarck herceg megjelent uralkodója beteg ágyánál, Frigyes császár bucsu szavakat írt fel Bismarcknak egy papiruszeletre és fejevel biccentett, mire Bismarck megökölta a császár lesoványodott kezét. Kévs táplálékon kívül némi orvosságot is adott be este az uralkodónak. Mennyi ideig tarthat vala ez állapot, arra nézve az orvosi vélemények eltérők voltak. A miniszterek, a nagykövetek Friedrichskronban mentek. A kastély egész környékét nagy néptömeg foglalta el. A Potsdamból Berlinbe érkező vonatok valóságos ostromnak voltak kitéve, hogy az érkezőktől újabb híreket hallhassanak. Friedberg igazságügyminiszter e hó 14-én a császár végrende-

letének fölvételével és a vagyon rendezésének ügyével foglalkozott. Epen e szomori napon töltötte be Zsófia hercegnő tizennyolcadik évét. A beteg apa papiruszeletre írt szerető szavakban üdvözölte leányát. A beteg szobájában álltak fölhalmozva mindazok a virágok, melyeket a fiatal hercegnő kapott születésnapjára. Berlinben e hó 14-én a királyi színházakban már nem tartottak előadást. Londonban, az alsóház elnökén Smith miniszter meghatottan jelentette, hogy Frigyes császár állapota kévs reményre jogosít.

Berlinben aggodva lesték a Potsdamból érkező táviratokat. Mind azt mondták, hogy az utolsó órák bekövetkeztek, remélni többé nem lehet. E hó 15-én a rettegve várt éj lefolyásáról Berlinben még nem tudtak semmi eseményt, de már a korai reggeli órákban nagy csoportok utaztak Potsdamba. Alig múlt 11 óra, mikor Berlinben már elterjedt a hír, hogy III. Frigyes császár d. e. 10 óra 55 perccor meghalt. A fővárosban a középületekre azonnal ki-tűzték a gyászlobogókat. Berlin és Németország ismét gyászol, és az egész művelt világ fájdalommal fogadta a szabadelvű, az emelkedett szellemű uralkodó halálát.

Az utolsó éj alatt nem állott be jelentékeny változás, se több szenvedés. De a beteg nem volt tiszta eszméletnél. A császári család tagjai késő éjjelig virasztottak. A császárné hajnal 4 órakor ismét megjelent a haldokló ágyánál. A kastély bejáratánál e hó 14-én a késő esti órákban több testőrhúszár és ulánus csapatot állítottak fel, hogy szükség esetén staféták gyanánt szolgálhassanak.

Midőn Zsófia hercegnő reggel a császár szobájába lépett, az kezét nyujtotta neki, azután papirt és írórt adatott magának, s a következő szavakat írta: 'Maradj jámbor és jó, a milyen eddig voltál, ez az utolsó kívánsága haldokló atyádnak.'

Az egyik tudósítás szerint a császár halála 11 óra 12 perccor következett be. Az utolsó órákban voltak a haldoklónak tiszta pillanatai, de már nem tudta magát megérteni. Egész délelőtt küzdött az álommal s halálvívdóása könnyű és rövid volt. A miniszterek közül csak Stolberg állam-miniszter volt jelen. Tizzenkét órakor összeült az államminiszterium és megállapította a gyászjelentés szövegét, mely most minden nyilvános helyen ki van függesztve. Összeült továbbá a szövetségi tanács, melyben a birodalmi kancellár bejelentette Frigyes császár halálát és II. Vilmos kormányra lépését.

HALÁLOZÁSOK.

TATAY ISTVÁN, a szarvasi evang. főgymnasium nyug. igazgatója, a tanügy egyik legeredményes férja, meghalt 67 éves korában, a főváros melletti Szent-Lőrinczen, hová rokoni látogatására jött. Sopronban kezdte a tanári pályát, 1846-ban. A szabadságharcban ő is tevékeny részt vett. 1855-ben a szarvasi evang. főgymnasium tanára lett s e nehéz időkben ápolta és fejlesztette az ifjúság hazafias érzését. Az igazgatói állástól négy év előtt vált meg, mikor beteskedni kezdett. Temetésére Szarvasról s több feljötték. A koporsó fölött Horváth Sándor budapesti lelkész mondott szép beszédet, a sírnál pedig Benka Gyula, a szarvasi gymnasium igazgatója méltatta az elhunyt érdemeit.

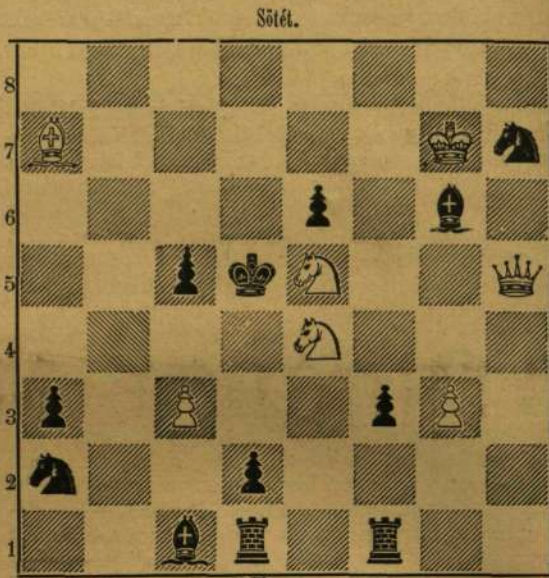
Elhunytak a közelebbi napok alatt: GELLÉRT LÁSZLÓ, Nagybánya sz. kir. bányaváros polgármestere, 56 éves, Nagybányán. — VAGNER LAJOS, nyug. kincstári hivatalnok, fardhatatlan növénygyűjtő, ki a külföld botanikusával is állandó összeköttetésben volt, s Máramarosmege flórájából becses gyűjteményt állított össze, 74 éves, Huszton. — MÁRKÓ EDE, Kolozsvár város tanácsnok, egyik képzett és tevékeny tisztviselője; ugyancsak Kolozsvárt Kisbellei Botyka József, Kolozsmegyének ötven éven át járás-orvosa, Kolozsvárnak és vidékének egyik legkeresettebb és legmérszeribb gyakorló orvosa, életének 75-dik évében. — SANDOR ISTVÁN, nyug. királyi törvényszéki bíró, megyei főügyész, 73 éves, Almáson. — SEITZER KÁROLY, kir. államasvati orvos, 52 éves, Debreczenben. — SCHEIDER GREGELY, nyug. magy. kir. dohány-raktári ellenőr, Temesvárott. — POKORNY ANTAL, magánzó, 70 éves, Sopronban. — KRISTÓF FERENCZ, buzgó tanító, 28 éves, Felegyházán. — SCHÖGA LŐVÁCS, ismert budai kévs, 43 éves. — PAULOVITS PÉTER, a Ferencz-csatorna vállalatának nyug. pénztárnoka, 74 éves, Baján. — FRANCZISZTI SÁMUEL, Hódmező-Vásárhely egyik legöregebb polgára, 92 éves. — VLAHOVICS JÁNOS, az 'Ungvári Közlöny' szerkesztőjének nagybátyja, 70 éves, Ungvárt. — FRUSA MILÓTYN, ügyvéd, Aradon. — KOPRIVA KÁROLY, magyar-hradisi jegyző.

SAMARJAY KÁROLYNÉ, Pozsony egyik legtiszteltebb hölgye, kinek temetésén a város több intézete küldöttségileg volt képviselve. — HORVÁTH GÁBORNÉ, szül. Csajághy Terézia, Somogy megye tabi főszolgá-

birójának édes anyja, 68 éves. — MEZEY ERZSÉBET ILONA, Mezey Albert kir. tábla bíró 15 éves leánya Budapestén, honnan hült tetemet Zilahra szállították. — PACSÉRI POCSKATNÉ, szül. Pacséri Ödly Berta, 61 éves, Baján. — IRINYI JÁNOSNÉ, szül. Baranyai Hermína, 62 éves, Debreczenben. — TOPEKERCZ HUGÓNÉ, szül. Neszmírik Emma, Sári pusztán. — GÖMÖRY GYULÁNÉ, szül. Gömör Emma, 29 éves, Aradon. — DRESCHER LAJOSNÉ, szül. Góty Lenke, életének 29-ik évében, Baján. — HERRMANN KÁROLYNÉ, udvari tanácsos neje, Pozsonyban. — BLAU SALAMONNÉ, a hevesi izz. jótékony négyelet alapítója és elnöke, Hevesen. — KASTNERNÉ, szül. Seger Rozina, 70 éves, Sopronban.

SAKKJÁTÉK.

1497. számú feladvány. Bayersdorfer A.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1491. sz. feladvány megfejtése.

Pradignat E.-tól.

Megfejtés.

Table showing the chess move sequence for the solution: 1. e7-c8H, 2. Fe2-f3, 3. Be2-c3 v., He6-g5-g7 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapestén: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Az Erkel-szakkörökben: Exner K. — Tarnócon: Németh Péter — Szempcezen: Pintér János. — A pesti sakk-kör.

SZERKESZTOI MONDANIVALÓ.

Amsterdami levél I. II. Szívesen vettük; közöljük. o... Pál. Nem a fiókban, nem is annak a zugában fekszenek; hanem Lemau eredetijében, várua csöndesen az összehasonlítást, a mi nem fog igen soká kényi már.

Az életből. Szomorú volna, ha az élet csak ilyen felületes, eszmeszegény s mindenképp gyarló megfigyeléseket nyujtana. S nem kérünk többet belőlök.

Az áldozat. A tárgy nehéz, a gondolat jó — s kivitele is tehetségre mutat. De több benne még a hiány, a gyorsaság, a nehézségek lektüzdésére való tehetetlenség; minsem ezílját csak meg is közelíthetné. Ily feladatokhoz gyakorlottabb kéz és nagyobb biztosság kívánatik. A verselés is a harminczas éveké; a mellett a szabotosság és ritmusok sok helyt hiányzik benne. — Idővel talán ezt is, talán mást — sikerültebbet fog adhatni. Most elég, hogy figyelmünket valóban felébresztette.

A feccék. Beranger e szép költeményét legjelebb műfordítóink (Lévy, Szász Károly) adták már magyarul. Az öné nem ér velök. Az első két szó sem jól van. Nem 'a Maure vízéud' — ily neví víz nincs hanem a 'emör parton'. Különbön elég csinos volna, verselés tekintetében; de nyelvében halványabb a kifejezés, kevesebb az erő, mint kellene.

T. B. Ifjúkori kísérleteknek — a mik — elég csinosak; de még nem érik a mi igényeink szívnóvalát. I. (Temetőben) értelmes kis dal, olyan Bajza-hangon; a II. sem népdal, sem műdal, mindkettőből van benne valami, de új — sem eszme, sem hang — nincs benne. Várunk még.

HETI NAPTAR. Junius hó.

Table with columns for day, Catholic/Protestant, Greek-Roman, and Israelite, listing names and dates for the month of June.

Holdváltásai: Holdtölte 23-án 10 óra 24 p. d. este. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-tér 6. szám.)

Egy hatszor hasabzott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdótményeket elfogad BÉCSBEN: Dukas M. Riemergasse 12, Schalea Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbaistei 2

Advertisement for 'János-forrás' mineral water, highlighting its health benefits and availability at Schleinz Károly és Társai.

Advertisement for 'Verne Gyula' travelogue 'Moszkvától Irkutskig', published by Strogoff Mihály.

Advertisement for 'Wolff Gyula' and 'Tannhäuser' publications, including 'Szerelmi Ének' and 'Ifj. Neumann Sandor'.

Advertisement for 'Bauswetter János Szegeden' watches, featuring a pocket watch image and details about the brand.

Advertisement for 'Calderoni és Társa' photographic equipment, showing a camera and listing various models.

Advertisement for 'Margitszigeti gyógyfürdő', describing its location and health benefits.

Advertisement for 'Badein gyógyintézet', a spa facility with detailed information about its services.

Advertisement for 'A Mohai Ágnes Forrás' mineral water, emphasizing its purity and health properties.

EREDETI MUSTACHES-BALZSAMJA
 az egyetlen, legbiztosabb és legstílusosabb szer Bossa Fül
 A siker biztosítva 4-6 hét alatt.
 A bőre teljesen ártalmatlan. Bizonyítványok több nem hoznak nyilvánosságra. Széplátás titoktartás mellett, utánvetel is. Egy szeptember 1-80. Kapható Budapest: Dr. Budai Emil, városi gy. a sz. Hírcsapat-hoz, városb. Hírcsapat: Weis J. gyógyszerárban, a „szerecsenhez” Tuchlauben, 27. sz. „Ezéb.” „Most.”

Dr. BATIZFALVY kir. egyet. m. tanár,
 BUDAPESTI
HIDEGVIZ-GYÓGYINTÉZETE
 (városligeti fasor és Arena-ut sarkán),
 idei május 1-jén megnyit. Az intézet testgyógyászati osztálya 30 év óta működik. Szakszerű berendezés, avatott orvosi kezelés, gondos felügyelet. A rendszeres vizgyógy-módot mellett: svéd-gyógytorna, villa-moza, masszázs, szesz-kamrák, erőkben és hőmérsékletben szabályozható zuhanyok, skót-zuhany stb. Aranyas sétányok. Csinos külön szobák. Jó ellátás. Mérsékelt árak. Olcsó, gyors közlekedés. Sikeres gyógyítottak: idegesség, gyengeségi állapotok, vértódlások, emésztési zavarok, aranyér, sápkór, görvéllykór, csúsz, női bajok, stb. Testi és szellemi munka által elcsigázottak. Gyenge fejlődésű s gyors növés által okozott gerincelferdülésben szenvedő gyermekek, gyógytestgyakorlattal egybekötve. Betegek, bennlakók, felkiosztosok és befárok. — Program bérmentve.

A SZOBRÁNCZI FÜRDŐ
 négy ásványos forrásának
 hideg sós-kénese víze biztos segélyt nyújt mindennemű bőrkütsésekben, gomor- és májbetegségeknél, görvéllybetegségeknél, csúsz és kövesvényes bántalmaknál, daganatok, vértódlás, szemgyógyulás, nemi bajok és kövérég ellen. — Az újabb berendezés és átépítés teljes kényelmet biztosít a vendégeknek a nagy lakások, miké az étkezés ára mérsékelve lett és jutányosnak tekinthető. A fürdővendégek az oda- és visszautazására vasuton Ungváron át egyharmad díj-leengedéssel részesülnek. Ungvárról Szobránczra jó bérkocsik közlekednek. — Ezen pártalan gyógyvíz üvegekben több évig megtartja gyógyerejét, mért is azt a beteg otthon is sikerrel használhatja. **Egy nagy láda 40 üveggel a fürdőben 7 frt, egy kisebb láda 20 üveggel 4 frt.** A visszállítás is vasuti kedvezményben részesül. Megrendeléseket a „Fürdő-üzemeltetéshez” kell címezni. Budapestben ezen víz csupán **Edeskaty L.-nál** kapható. — Május 15-től június 15-ig és augusztus 15-től szeptember végéig 30 százalékos leengedés. — Fürdőorvosul a karületi orvos, **Dr. RUSSAY ur**, van megneveve. Szobráncz, 1888. A fürdőigazgatóság.

BARNA FOGORVOS
 Budapest, váci utca 24. szám.
 Készít egyes fogakat, fogkoronákat és plombákat, jóállás mellett; árak mérsékeltek. Kívánatra részletesítésre.

Franciaország és a Külföld Minden
 illatszerezés é néel és Fo-
 La drásznál
VELOUTINE
 Különleges Biszpor
 BISMUTAL VEGETIVUS
CH. FAY, ILLATZERÉSZ,
 PARIS — 9, rue de la Faix, 9 — PARIS.

Ajánlom batásában fölülmulhatlan legjobb tiszta
rovar-poromat
 30, 50 kr. s 1 frtos dobozokban 3063
SCHUSTER GYULA
 fűszerkereskedő, Budapest, Andrassy-ut 61.

1888. június. 138. sz. 1888. június.
BUDAPESTI SZEMLE
 a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszté
GYULAI PÁL.
 TARTALOM:

Polyóink szabályozása. — Hunfalvy Jánostól. Néhány szó a növevelésről. — Zichy Antaltól. Idősb Gergely István munkája. (I.) — Hunfalvy Páltól. Amerika versenye az európai búzapiacra. — Tisza Istvántól. Pegyelmi ügy. Elbeszélés. — Berczik Árpádtól. Lenor királyi gyónása. — O-angol ballada, angolból. — Szász Károlytól. Az oláh nyelv és nemzet megalakulása. — Alexi Györgyötől. A Tiszaszabályozásról. — Hieronimi Károlytól. Régi és modern képek tárlata. — Pastemer Gyulától. Értésítő. Trefort Á.: Beszédék és levelek. — i. — Alvinczi Péter okmánytára. III. kötet. Acsády Ignácól. — Barang: A bün. — m.
 A BUDAPESTI SZEMLE megjelen évenként tízszázszor 120 nyvi tartalommal.
 A Budapesti Szemle tájékoztató igyekszik a magyar közönséget az eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szakudomány és a mivel közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. E mellett lehető széles tért nyit a nemzeti gazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzetgazdasági bizottságától támogatva.
 Megjelen évenként 12-szer 10 nyvi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes külföldre egész évre 12 frt, fél évre 6 frt. Előfizetéseket minden könyvnyomtatás elofogad. Bécsben, Srelinki György cs. k. egyet. könyvnyom. I. Stefanus utca 6. Az előfizetési pénzek az alulírt társulat kiadó-hivatalára küldendők be, vagy a könyvnyomtatásoshoz a kik szintén föl vannak hatalmazva elfogadásukra.
 FRANKLIN TÁRSULAT
 magyar irodalmi intézet és könyvnyomtatás Budapestben.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben, IV., egyetem-u. 4. sz. megjelent és minden könyvkereskedésben kapható
ARANY KINCSTÁR
 nélkülözhetlen tanácsadó minden család és háztartás számára.
 Ára füve 80 kr. Szerkesztette **K. Beniczky Irma.** Ára kötve 1 frt.

TARTALOM:
 Az első segélynyújtás testi sérüléseknél és hirtelen bekövetkezett baleseteknél: Az emberi test alkotása. — A csontok. — A fő. — A hátgerincz. — A mellkás. — A medence. — A tagok. — A csuklók. — Az izmok. — Az idegrendszer. — Az agyvelő. — A hátgerinczvelő. — Az idegek. — A sympathicus. — A vérkeringés. — A szív. — A visszeres. — A vér. — A tüdők. — A víz és a vízleányag. — A vesék. — A bőr. — A táplálék. — A gomor. — **Sérülések.** Zúzások. — Sebék. — Hogyan gyógyulnak a sebék? — Hogyan gyógykezel az orvos a sebeket? — Vérzések. — Mérgezett sebék. — Csonttörések. — Hogyan gyógyul a csonttörés? — Hogyan mozdítja elő az orvos a gyógyulás folyamatát? Mi az első segély csonttörésnél? — Feszamodás és megfáradás. — Egési sebék. — Mit tegyünk megfagyott emberrel? — Vízbeülés. — Megfáradások. — Felakasztott ember. — Esméletlen. — Mérgezés. — Mit tegyünk a mérgézzettel? — **Sebesült- és betegszállítás.** — **Szemsérülés.** — A házi gyógyszerár berendezése: Fertőtlenítő szerek. Olajok. — Ásványfélék. — Gyógyfűvek. — **Kipróbált házi-szerek:** Egészség-sebekre. — Almathea. — A naptól megégetett arczbőr. — Kitiűző gyógyvir. — Fagyás elleni szer. — Jó szer a bőrtájkák ellen. — Hajkivullás elleni szer. — Szunyog- és méhszúrás ellen. — Nyári mosdó szer. — Szemlob elleni szer. — **Szépítő szerek:** A testbőr ápolása. — Az arczbőr ápolása. — Az arczbőr hibáinak gyógykezelése. — A szepő. — A májfoltok. — A sárga arczbőr. — A kéznek ápolása. — A kellemetlen szájbüzt. — A fogak ápolása. — A fogak betegségei. — A fejbőr és haj ápolása. — A hajnak természeteszeri ápolása. — **Háztartás:** Folyékony enyv. — Olcsó illatsz. — Tartós és olcsó padló-festék. — Irósvajat eltartani. — Új módja a kávékészítésnek. — Füstölt kolbász és sonka penészedése ellen. — Megsárgult fehérnemű. — Hogyan kell vizet forralni? — Sonkát, mely nagyon el van sózva. — Sókát és labodát tölire eltenni. — Zöld ugrókát tölire eltenni. — Edényeket, melyekben petroleum volt, tisztítani. — Gyümölcsöt eltartani. — Francia aszalt gyümölcs. — Muskatály izi gyümölcs. — Fényezés tárgyakat tisztítani. — Rozsdafoltokat kizsindni. — Kitiűző sonkapéz. — Előny a mosónál. — Jó és olcsó talaj. — Legyeket szobából kipusztítani. — Jegét a hirtelen olvadtól megóvni. — Becsmélt főzelék, ugrorka. — Friss tojás. — Friss ugrorkasaláta telen. — Dohos, penészes levegővel telt helyiségek. — Ragasztó, üveg és porcellán tárgyakra. — Ávas vajjal helyre hozni. — Fényezett butork tisztítása. — A fának repedéseit betölteni. — Cserépfazekak törhelemné tenni. — Körtéz. — Piros rizs. — Hídeg narancspünes. — Ragasztó, mely a tüzet és vizet kiállja. — Jó tisztító szer. — Ragasztópapír-szappan. — Hajkefét tisztítani. — Tölgyfa-butorkokat sóderre pázolni. — Málna- vagy számozsa-szórp. — Molyirtó-szer. — Szőnyegeket tisztítani. — Beszennyezett butorkokat tisztítani. — Ablakragasztó feloldani. — Aranyozott keretek javítása. — Festett vörös bőr. — Boros lecsók kifutatlós. — Citromlevet sokáig eltartani. — Zavaros bort tisztítani. — Dohos pincék tisztítása. — Boros üvegekbe való szurok. — Friss ugrorka tölire. — Megromlott, megsavanyodott bort helyrehozni. — Borospátlás. — Ha a bor zavaros és ezetesedni kezd. — Szilvabor. — Szőlő saját levében befőzve. — Tojást tölire eltenni. — Szőlőt sokáig eltartani. — Kitiűző mosó-szer. — Verőbőr-foltokat kizsindni. — Szőnyegeket porolása telen. — Jó tapasz füstölő kályhákra. — Ragasztó petroleum-lámpákra. — A szűfőreg ellen. — Tojást pótlóli. — **Baromfi-tenyésztés:** A baromfi betegségei. — A szál-főreg. — A pip. — **Kertészet:** Zöldeségek kert. — A cikória-saláta művelése. — A csigák irtása. — Földieper-tenyésztés. — Csiperkegomba-tenyésztés. — A vetemények öntözése. — Chinai yam- vagy kenyérgyökér. — Oriási spárga. — Kihaszított spárgagyökér megpujtása. — Téli saláta. — A melegágyak és üvegházak ablakai. — Tornamérés.

Franklin-Társulat nyomdájában. (Budapest, egyetem utca 4. szám)

VASÁRNAPI UJSÁG
 26. SZÁM. 1888. BUDAPEST, JUNIUS 24. XXXV. ÉVFOLYAM.

Külföldi feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 12 frt, fél évre 6 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, fél évre 3 frt. Compán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 3 frt, fél évre 1 frt. Compán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 3 frt, fél évre 1 frt. Külföldi előfizetésekre a postaiak feléire — 3. — megfizetendő a postaiak feléire — 3. —

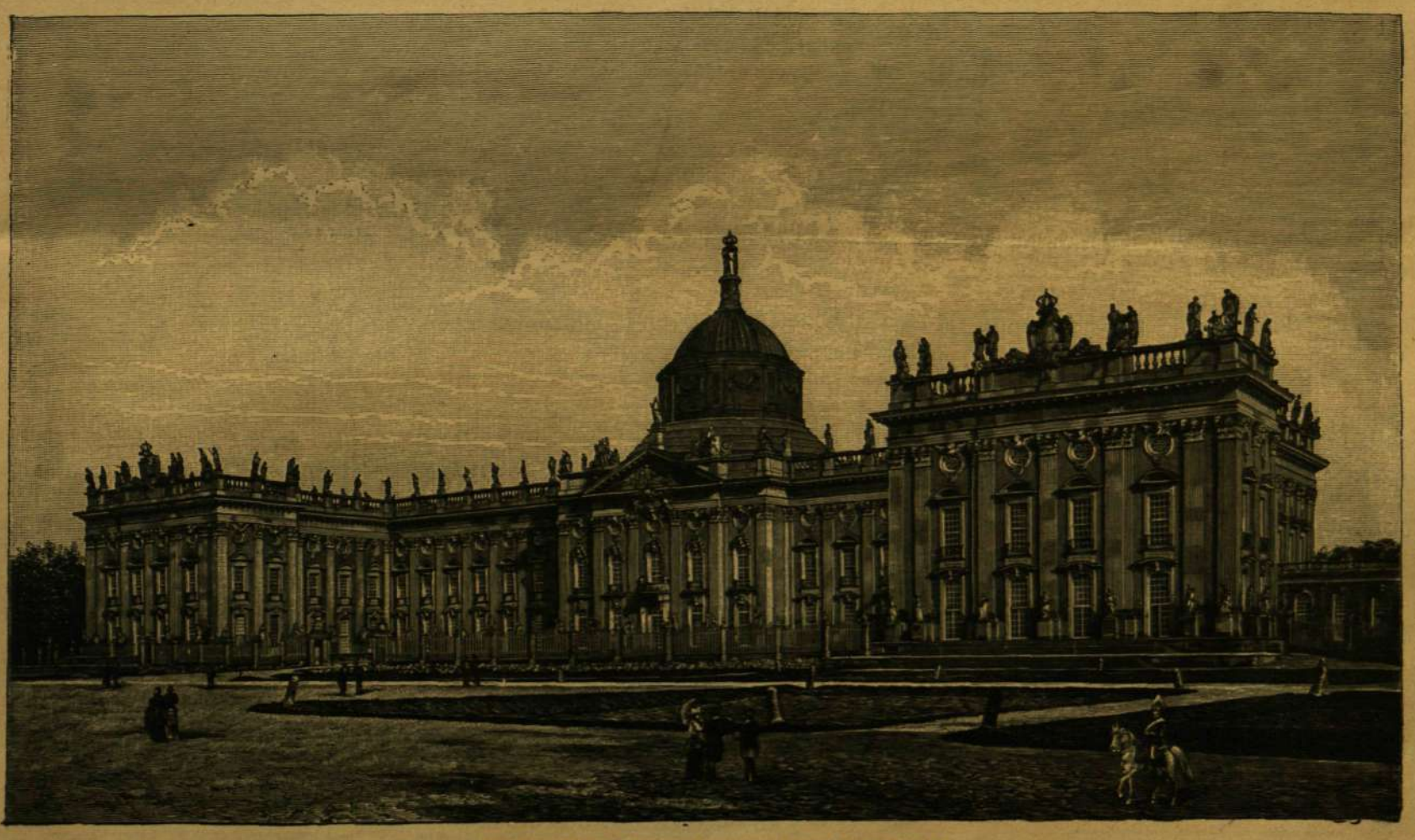
A NÉMET CSÁSZÁR POTSDAMI KASTÉLYA.

Huszonöt évvel ezelőtt lakott a most elhunyt német császár Potsdamnak ama híres kastélyában, melyet Nagy Frigyes egykor három millió talléron (abban az időben rengeteg pénz!) építtetett s melyben a híres fejedelem életének egy jelentékeny részét töltötte el. Talán e palota örökké szembetűnő reliquiái okozhatták, hogy az új császár, mintegy közvetlen utódja akarván lenni híres őseinek, III. Frigyes nevet vett fel s hogy katonai neveltetése és tagdhatatlan hadi babérai sem ölték ki benne a polgárt és a szabad-élvű férfit. De ha mindez természetesen más körülményekkel van is összekötöttesben, a beteg császár ragaszkodását a potsdami kastélyhoz eléggé megmagyarázza a a hosszú idő, melyet itt töltött. San-Remóból, a Zirio-villa csodaszép

parkjából, gyakran hangzott fel a sóhajtás az «otthon» után s még többször a már közel fekvő Charlottenburgból. Végre az utóbbi napokban, midőn ereje megengedé, visszatért a beteg császár Potsdamba s a híres kastélyt, mely eddig «Uj palota» név alatt volt ismeretes, ő maga «Friedrichskron»-nak keresztelte el hivatalosan.
 A palota épen nem tesz kellemes benyomást építészeti tekintetben. Nem mintha ama puriszták pártjára állanának, kik a rokokót feltétlenül elítélik és kores stílnak bélyegzik. A drezdai Zwinger a tanuja, hogy a rokokóban is lehet szép és harmonikus alkotást hozni létre. De az új palota, vagy maradjunk a Friedrichskron elnevezés mellett, az ugynevezett friderician izlés minden gyarlóságát és fogyatkozásait visszatükrözeti építésmódjában, szobor-alkatokkal túlterhelve, nagy arányainak praktikus felhasználása nélkül. Inkább az volt

Nagy Frigyesnek célja vele, hogy megmutassa a világnak a hétéves háború befejezése után, hogy még mindig bőven van pénze, s hogy elbocsátott katonái ezreiket foglalkoztatni adjon, semmint hogy építészeti tekintetben valami kiváló alkosszon.
 Kietlen kopár síkságon épült egykor ez a kastély, habár a szomszédban erdőszőrző dombok is vannak. A rokokó-kor művészei abban is utánozni igyekeztek XIV. Lajos korát, hogy az épületek, mint a versaillesi híres minta, kopár síkságon emelkedjenek fel. A mai Friedrichskron Gontard Károly mannheimi építész készíté, de Nagy Frigyes utasításai szerint s különösen az ő megrendelésére készült a palotának sajtósága alakú középkeletű, mely a porosz koronát utánozza. Az épület homlokzata veres homokkő-diszítésekkel és rokokó-jellegű szobrokkal van tele. Előtte még fa is alig van s csak nyugot felé, a Havel irányában terjed el egy szép fasor,

VERA-FORRÁS
 Véghlesen, Zólyomgyében
 Magyarország kitűnő új savanyúvize,
 kapható
BRÁZAY KÁLMÁN
 nagykereskedőnél és főraktárosnál Budapestben,
 IV. ker., Múzeum-körút 23. szám alatt
 és minden nagyobb fűszerkereskedésben valamint a forráskezelőseknél: vasut-, posta- és távirati állomás Végheles-Szalátna (Zólyomgye).
 A véghelesi VERA-forrás vizét Dr. Lengyel Béla egyetemi r. tanár és az ásványvíz vegyelemző intézet igazgatója elemezte és szénsavas alkalkus vasas savanyúviznek találta, a mely tisztasága és nagy mennyiségű szénsavas natrium, szénsavas vas és szénsavas mész tartalma által, a legtekintélyesebb orvosok véleménye szerint gyomor- és bélbetegségek, valamint idült vizeknek is egyedül, borral vagy cognakkal stb. keverve, kitűnően megfelel, a bort nem festi.
 A modern elvek szerint berendezett forrás, közvetlenül a trachyt-sziklából fakad és igen bővizű; szerves anyagától és talajviztől egészen ment, a a környék lakó-sai emberemlékezet óta mint a legbátratosabb gyógy-ízest és üdítő italt élvezik.
 A töltögetés nem mint ilyen forrásnál vagy savanyúvíz-kutaknál szivattyúzás hanem közvetlen az erős lefolyás által történik. Az üvegek a Siemens-féle gyárból való, a lehető legjobban vannak dugaszolva és töltögetések a leggondosabb.
 Árak Budapestben a főraktárosnál: Egy literes üveggel 19 kr. Fél literes üveggel 14 kr.
 Árak Véghlesen a csomagolás nélkül: Egy literes üveggel 17 kr. Fél literes üveggel 12 kr.

A POTSDAMI FRIEDRICHSKRON PALOTA.